ეღირება მესამე ფასი 10 კაპ. ოთხშაბათი, 1917 წ. მაისის 31 (13)

საქართველო

ხელის მოწერა და ფულის გზავნა: „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე ქვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—2-მდე.
ხელმოუწერელი წერილები არ დაბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ისაბეს ერთის თვეზე მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ობილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ редакц. „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

ფასი ბანაცალებისა: ჩვეულებრივი-სტროფიანი: [illegible] გვერდზე პეტიტით ღირს 30 კ., უკანასკნელზე—20 კ., კაგკახიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოეულ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2 ღირს 10 მ. 3 საათისშემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ღირ. მეტი.
თვეურად გაზეთი ღირს 2 მანეთი.

№ 115 ყოველდღიური გაზეთი ეროვნულ-დემოკრატიულ მიმართულებისა № 115

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის პირველი და დამფუძნებელი ყრილობა

ივნისის 4, თბილისში მოწვეულ იქნება პირველი და დამფუძნებელი კრება ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიისა.

ყრილობის წეს-რიგი.

I. საპროგრამო საკითხები:

ა. საქართველოს ავტონომია.
ბ. საქართველოს ტერიტორია.
გ. საქართველოს ფინანსები.
დ. საგარეო საკითხი საქართველოში.
ე. ავტოკეფალია და სარწმუნოებათა საკითხები საქართველოში.

II. სატაძტიკო საკითხები:

ვ. პოლიტიკური მომენტი: რევოლუცია, ომი და ზავი, ახალი მთავრობა, დამფუძნებელი კრება.
ზ. საქართველოს მოსაზღვრე ერები და ოსმალეთის საქართველოს საკითხი.
Თ. საქართველოს პოლიტიკო პარტიები და ეროვნული საბჭოს მოწყობა.

III. საორგანიზაციო საკითხები:

თ. მოხსენება მთავარ კომიტეტისა.
ი. მოხსენებანი ადგილობრივი კომიტეტებისა.
კ. პარტიული პრესა.
ლ. არჩევნები.

ყრილობაზედ გასაგზავნი წარმომადგენელნი უნდა აირჩეს პარტიის ადგილობრივ წევრთა საერთო კრებებზედ, ყოველ ას წევრზედ თითო, სადაც ას წევრზედ ნაკლებია, იქ ერთი წარმომადგენელი უნდა აირჩეს.

თუ პარტიის წევრთა საერთო კრების მოწვევა შეუძლებელი იქნება, წარმომადგენელს ადგილობრივი კომიტეტი აირჩევს.

საქ. ერ.-დემ. პარტიის მთავარი კომიტეტი.

12—708—9

საყოველთაო სიძვირე დღითი-დღე იზრდება. ამ სიძვირეს რასაკვირველია ვერ ასცდა გაზეთის გამოცემის საქმეც.

სულ მოკლე ხანში აწყობისა და ბეჭდვის ხარჯი ერთი-სამად გადიდდა, მოიმატა სხვა ხარჯებმაც. ამიტომ იძულებული ვარ, დროებით კიდევ გავადიდოთ გაზეთის ფასი.

ამა თვის ოცდან „საქართველოს“ თითო ნომერი

ეღირება 10 კაპ.

ამასთანავე პირველ ივნისიდან მომატებული იქნება ხელის-მოწერის ფასიც. წლის ბოლომდე 1 ივნისიდან ეღირება 14 მან., 3 თვით 5 მან., ხოლო ერთის თვით 2 მან.

იმ ხელის მომწერთ, რომელთაც გამოწერილი აქვთ უკვე გაზეთი მთელის წლით, დამატებითი ფული არ გადახდებათ.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის საორგანიზაციო ბიურო

ამით აცხადებს, რომ შაბათს, 3 თიბათვეს, საღამოს 8 საათზე, დანიშნულია ხარფუხის (V უბნის) მცხოვრებ პარტიის წევრთა და თანამოაზრეთა

კ რ ე ბ ა

(სუფ-სარქისის ქუჩა კაპრიზოვის სახლი № 48—განათლების სკოლაში)

კრებაზე განხილულ იქნება საპროგრამო და საორგანიზაციო საკითხები, არჩეულ იქნება საარაონო კომიტეტი და პარტიის კონფერენციის დელეგატები.

3—714—1

სატახტო დიდი გაზეთების პროგრამების მიხედვით

ნიკოლოზ ალ. დუბროვსკის

რედაქტორობით ივნისის შუა რიცხვებში გამოვა

ყოველ-დღიური საზოგადო, საპოლიტიკო და საეკონომიო გაზეთი

რესპუბლიკა

გაზეთის მიზანი: დემოკრატიულ იდეალების ქადაგება, კავკასიის ერთა სოლიდარობა, ეროვნებისა და შემოქმედ შრომის თავისუფლება ადგილობრივ ცხოვრების ყოველს დარგში. გაზეთი წინააღუდგება იმ ერს, ვინც სხვებზე მოინდომებს გაბატონებას, ჰეგემონიის ხელში ჩაგდებას. იგი ყველას მოუწოდებს მშვიდობიანობისა და ერთობისაკენ, დემოკრატიულს საფუძვლებზე. სოციალურს სფეროში გაზეთი მშრომელთა და საზოგადო—ეკონომიურ პროგრესის ხელის შემწყობა მხარეზეა. ამასთანავე ერთად გაზეთი დაიცავს ურთიერთის უფლებას, რათა პატივით ეპყრობოდნენ ყველას, ვინც კი კლასის მიუხედავად პატიოსნათ ემსახურება საზოგადოებას თვისი ცოდნით თუ შრომით.

თანამშრომელთა სია ახლო მომავალში იქნება გამოცხადებული.

კანტორა და რედაქცია იმყოფება გოლოვინის პრ. ქალაქის სახლი (კრულ. ქვეშ)

ხელის მოწერა დროებით მიიღება წიგნის ცენტრალურს სავაჭროში და „ნოვ. რეჩის“ მაღაზიაში 1 ივლისიდან. ვინც ამ დღიდან წლის დამლევამდინ გამოიწერს, ის გაზეთს გამოსვლის დღიდანვე მიიღებს მუქთად.

გაზეთის ფასი ბინაზე მიტანით და გაგზავნით: წლის დამლევამდე 12 მ. 6 თვით—10 მან., 4 თვით—9 მ., 3 თვით—7 მ., 2 თვით—5 მ., 1 თვით 2 მ. 50 კ.

3—712—2

ბაბილინა ეგნატეს ასული თურქია უღრმესის მწუხარებით აუწყებს ნათესავთ და ნაცნობთ თავისი ძვირფასი და დაუფასებელი ძმისწულის

ᲕᲚᲐᲓᲘᲛᲔᲠ (ᲕᲐᲙᲝ) ᲛᲘᲮᲔᲘᲚᲘᲡ ᲫᲔ

ᲐᲚᲐᲜᲘᲐᲡ

გარდაცვალებას.

დაკრძალვა მოხდება ოთხშაბათს, 31 მაისს, ქ. ფოთში.

1—667—1

მინადორა ეგნატეს ასული და აკაკი მეთოდის ძე ხოშტარია გულმწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ ძვირფას ძმისწულის

ᲕᲚᲐᲓᲘᲛᲔᲠ (ᲕᲐᲙᲝ) ᲛᲘᲮᲔᲘᲚᲘᲡ ᲫᲔ

ᲐᲚᲐᲜᲘᲐᲡ

გარდაცვალებას.

დაკრძალვა მოხდება ოთხშაბათს, 31 მაისს, ქ. ფოთში.

1—667—1

ელიზაბედ მანუჩარის ასული თურქია შვილებითურთ გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ თავიანთ ძვირფასს, პირველის შვილისშვილს, ხოლო დანარჩენების დისშვილს

ᲕᲚᲐᲓᲘᲛᲔᲠ (ᲕᲐᲙᲝ) ᲛᲘᲮᲔᲘᲚᲘᲡ ᲫᲔ

ᲐᲚᲐᲜᲘᲐᲡ

გარდაცვალებას.

დაკრძალვა მოხდება ქ. ფოთში, ოთხშაბათს, 31 მაისს.

1—667—1

სახელმწიფო თეატრი

ოთხშაბათს, მაისის 31, 1917 წელს

კოტე ფოცხვერაშვილის მეთაურობით და მონაწილეობით გაიმართება პირველად თბილისში სამეცნიერო და საგანმანათლებლო მიზნით

დიდი ეთნოგრაფიული სამუსიკო საღამო

შემდეგის პროგრამით:

ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ

ცხოველი სანახაობა და სცენა ქართულ ცხოვრებიდგან

1) სიტყვა მუსიკაზე (განსაკუთრებით გურულ-აჭარულზე).
2) ქართლ-კახური გუნდი მ. კავსაძის ლოტბარობით.
3) გურულ-აჭარული გუნდი ვ. სიმონიშვილის ლოტბარობით.

მესამე განყოფილება

1) თარი და ფანდური, ქართლ-კახური გუნდის დამღერებით.
2) სტვირი და ჩანგური გურულ-აჭარული გუნდის დამღერებით.
3) ქართული ხალხური სასიმღერო სიმფონიები.

მეოთხე განყოფილება

1) ქართული ცალფა ცეკვა.
2) თამაში: წყვილი, სამია, ჯგუფური, ფერხული.
3) გურულ-აჭარული ცეკვა ხორუმი.

მონაწილეობას მიიღებენ: კ. ფოცხვერაშვილი, მეთარე, მეფანდურე, მესტვირე, მეჩანგურე, ქართლ-კახური გუნდი, სავანგებოდ გურიიდგან მოწვეული გურულ-აჭარული გუნდი, მოცეკვავენი, მოფერხულენი, და ქართველი მაჰმადიანები, რომელთა მიერ შესრულებული იქნება დაღლით და ჭონით იშვიათი სანახაობა—ძველი ქართული, ჯგუფური ცეკვა—ხორუმი.

ბილეთები ამ თავითვე იყიდება თეატრის კასაში.

დასაწყისი ხალამოს 8 საათზე.

3—663—3 **აფიშები არ გამოვა.**

მოკლე ხანში თბილისში გამოვა

სამხატვრო-სალიტერატურო კრებული

კრებულში მონაწილეობენ საუკეთესო ძალები.

მიხამართი: თბილისი, რედაქცია „საქართველო“—ე. გეგეჭკორს.
რედაქტორები: **სანდრო შანშიაშვილი** და **გ. ლეონიძე.**

4—688—6 გამომცემელი **ე. ი. გეგეჭკორი.**

მოქალაქენო!

იმ პირთა აღსაწერად, რომელთაც თბილისის ქალაქის საბჭოს ხმოსანთა არჩევნებში მონაწილეობის მიღების უფლება ეძლევათ, ქალაქის მართველობამ და ქალაქ თბილისის ამომრჩეველობითი კომიტეტმა მოიწვია რამდენიმე ასი ჯგუფი რეგისტრატორი. ამ რეგისტრატორებმა მაისის 28 დან დაიარეს სახლები და მცხოვრებთა აღწერას შეუდგნენ. საქმის სიჩქარის გამო, შეიძლება აღწერთ გამოსტოვეს სახლი, ბინა, ქუჩა, შესახვევი და სხ.

მოქალაქენო! რომელნიც კი აღწერაში არ მოჰყოლიხართ, გამოცხადდით აღმწერ უბნის ბიუროში—შესაფერ დოკუმენტით (პასპორტი ან სხვანაირი ჩვენებით) და ყველა გამოტოვებულთ კვლავ შევიტანთ სიაში.

შეგიძლიათ გამოცხადდეთ:

I მილიციონის უბნის ბიურო მოთავსებულია ოლღას ქ., სამოქალაქო სასწავლებელში, № 52, სახ. მაჩაბლისა.
II არტისტიულ საზოგადოების საზამთრო შენობაში.
III ქალთა მესამე გიმნაზიის შენობაში.
IV სახელოსნო სასწავლებლის შენობაში ექსარხოსის მოედ.
V ქალაქის სამკურნალოში—ვორონცოვის ქუჩ.
VI ნადეჟდინის პრიუტში, რეიტერის ქუჩაზე.
VII ავლაბრის კლუბის საზამთრო შენობაში.
VIII 1-ლ კომერციულ სასწავლებლის შენობაში, ნიკოლოზის ქუჩ.
IX ქალთა მეხუთე გიმნაზიის შენობაში—მიხეილის ქუჩა.
X სახალხო სახლში—კიროჩნის ქუჩა.
XI სასურსათო კომიტეტში—პავლოვის ქუჩა.
XII ტეხნიკურ სარკინიგზო სასწავლებელში, შერემეტევის ქუჩაზე.

ქალაქის მართველობა და ქ. თბილისის ამომრჩეველობითი კომიტეტი.

1—713—1

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

პირველი უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ ხენებულ უბნის წევრთა და თანამოაზრეთა

საგზოგადო კრება

დანიშნულია პარასკევს, 2 ივნისს, საღამოს 7 საათზე

თბილისის ქართულ გიმნაზიის შენობაში.

კრების საგანია საპროგრამო და საორგანიზაციო საკითხები.

კრების დასასრულ მოხდება დელეგატების არჩევნები პარტიის დამფუძნებელ ყრილობაზე დასასწრებლად.

3—714—1

თბილისი, მაისის 31.

გლეხთა ყრილობა

კავკასიის გლეხთა დარაზმვაში ვიდაცას გათიშვა შეეტანა. იმის ნაცვლად, რომ გლეხთა დარაზმვას მწყობრი რევოლუციური სისტემა მიეცეს, არიან პირნი და ორგანიზაციები, რომლებიც კავკასიის გლეხთა ერთი ნაწილის ფრონდას აწყობენ, ცალკე კრებებს მართავენ, ცალკე და რაღაც უცნაურ რეზოლუციებს სწერენ და გლეხთა ამგვარის გათიშვით კონტრ-რევოლუციის ნიადაგს ამზადებენ. როცა ამას ვამბობთ, სახეში გვაქვს მხოლოდ გლეხთა ერთი ნაწილი და არა მთელი კავკასიის გლეხობა, რადგანაც მოწინავე, დარაზმული და შეკავშირებული საქართველოს გლეხობა რევოლუციონურ ორგანოებთან სრულ თანხმობაშია და მისი დელეგაცია კიდევაც გამოცხადდა მოწვეულ ყრილობაზე, რომლის მუშაობა ჯერაც არ დამთავრებულა.

მაგრამ გლეხთა ყრილობის მოწვევა განზრახული ჰქონდა „გლეხთა ყრილობის მოწვევ საორგანიზაციო ბიუროსაც“. ეს ყრილობა უნდა შემდგარიყო ოცდახუთ მაისს. რადგანაც თბილისის მუშათა დეპუტატთა საბჭოსაგან ყრილობა 20 მაისს იყო მოწვეული, „საორგანიზაციო ბიურომ“ თავისი ყრილობა 19 ივნისისთვის გადასდო, მაგრამ ამის ცნობა ყველას ვერ მიაწვდინა და ერთსა და იმავე დროს თბილისში ჩამოვიდნენ დელეგაციები, როგორც ერთის ყრილობისა, ისე ნაწილი მეორისი. საინტერესოა აღვნიშნოთ, რომ საქართველოს გლეხობა მთლიანად მიწვეულ ყრილობაზე გამოცხადდა, სომეხთა და თათართა გლეხობა კი ნაკლებ ესწრება ამ ყრილობას და სწორედ ამ გლეხობის ნაწილი იყო, რომ თბილისში ცალკე მსჯელობა იქონია და თავისი რეზოლუციები გამოიტანა. ესენიც იყვნენ, რომ პროტესტი განაცხადეს იმის გამო, რომ თბილისის მუშათა დეპუტატების საბჭოსგან მოწვეული ყრილობა, თავის თავს მთელი მხრის გლეხთა და მუშათა წარმომადგენლების ყრილობას უწოდებს.

ამრიგად ერთმანეთს დაუპირდაპირდნენ ერთის მხრივ თბილისის მუშათა დეპუტატების საბჭო, მეორეს მხრივ „გლეხთა ყრილობის მომწვევი საორგანიზაციო ბიუროსაც“. ვინ შედიან ამ „ბიუროში“, ვინ არიან ამ ყრილობის მომწვევი პირნი, ჩვენ არ ვიცით. გაზეთებში გამოცხადებული იყო მათი გვარები—მაგრამ ეს გვარები არავის არაფერს არ ეუბნებიან. სამაგიეროდ მეტად ნათელია ვინ იყრის თავს ამ ბიუროს გარშემო. ესენი არიან აღმოსავლეთ კავკასიის გლეხობა, ერევნისა და განჯის გუბერნიებიდგან, რომლებიც, როგორც ცნობილია, ორგანიზაციულად ნაკლებ შეკავშირებული არიან, რევოლუციური ტრადიცია ნაკლები აქვთ და ადვილად შესაძლებელია კონტრ-რევოლუციურ ანკეტზე წამოიგონ და კავკასიის გლეხთა დარაზმვაში გამთიშავი როლი ითამაშონ. ფიქრობენ ამას „ბიუროს“ წევრები, როდესაც ერევნისა და განჯის გლეხობას საპროტესტო წერილებს აწერინებენ ოც მაისის ყრილობის წინააღმდეგ, თუ არა?

არა ნაკლებ საინტერესოა კერძოდ ქართველ გლეხობისათვის ის გარემოება, რომ ბიუროში მონაწილეობას იღებენ, როგორც „სახალხო ფურცლიდან“ სჩანს, სოციალისტ-ფედერალისტების წარმომადგენელნიც. ჩვენ აქედანვე ვიცით, რომ თუ „ბიუროსაგან“ ოც ივნისისათვის განზრახულ ყრილობაზე ფედერალისტებიც გამოცხადდენ, ისინი მხოლოდ თავიანთ პარტიას წარადგენენ ყრილობაზე და არა ქართველ გლეხობას. მაგრამ ერთი კითხვა უნებლიედ გვადგება პირზე: რად ეძახის ეს პარტია თავის თავს ეროვნულს, როდესაც არც ერთ ასეთ რთულ საკითხში თავის ერთან არ არის?

ქართველმა გლეხობამ ასეთ პარტიას სათანადო პასუხი უნდა გასცეს, თუ იგი მოინდომებს ქართველ გლეხობაში დეზორგანიზაციის შეტანას ახალის „სიეზდის“ მოწვევით.

ᲕᲐᲜᲓᲔᲠᲕᲔᲚᲓᲔᲡ ᲛᲐᲮᲕᲘᲚᲘ

ბელგიელთა სოციალისტების ლიდერი, მინისტრი ვანდერველდე ახლა რუსეთსაც ეწვია. „მე მახვილი მომაქვს და არა მშვიდობა. მშვიდობიანობაზე შეუძლებელია ლაპარაკი, ვიდრე მსოფლიო ტრაღედიის დამნაშაგენი არ დაისჯებიან. ამას მოითხოვს მომავალ ზავის გარანტია“. ესე დაათავა ცნობილმა ორატორმა და რუსეთისთვის იშვიათმა სტუმარმა ვანდერველდემ თავისი მოსალმება. გასისხლიანებულ ბელგეთის ბედს აფიცებს ყველას, რომ იარაღი არ დაჰყარონ. იგი თითქოს მოციქულის სახით მოეფლინა რუსეთს მოკავშირე საფრანგეთისა და ინგლისის ნოტის განსამარტებლად, რომლითაც განახლებულს რუსეთს თავისუფლებას და ყოველს კეთილს უსუ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რვებდნენ, გარდა იარაღის დაყრისას. მაშასადამე, მისსია ვანდერ-ველდესი ისეთივე იმპერიალისტური სამოსელითაა მოკვალთული, როგორც ომის დაწყებისას იყო ძველი რუსეთის აღტყინებული ოცნება და დარდანელის სრუტეების ხელში ჩაგდება. და ახლა საკითხია, როგორ და რანაირად შეჰხვდება რუსეთი ამ მოწოდებას? თუ ყურს დაუგდებთ ახალ მდგომარეობის მაჯის ცემას, ცხადზე უცხადესი იქნება, რომ ომის გაგრძელებაზე თვით ოცნებაც კი დანაშაული უნდა იყოს. ახალ რუსეთს გაცილებით მეტი საფიქრებელი აქვს შინაური ცხოვრების ბრძოლის ველზე გადასაწყვეტი, ვიდრე დაკარგული პროვინციების დაბრუნებაა. პირიც რომ არ ვიანგარიშოთ, ტ საზოგადოდ სურსათის ნაკლულობა, საკმარისია გავიხსენოთ თვით მრეწველობის საშინელი აგონია. აგილოთ თუნდა სამეტალურგიო ქარხნებისა ანუ ქვა-ნახშირის საკითხი. ერთიც და მეორეც იმდენად დაშორიტა და შემოუსავლიანი გახდა, რომ ქარხნები იძულებული ხდებიან დაიკეტნონ. ნახევარი მილიარდი მარტო სამეტალურგიო ქარხნების მუშებს უნდა მიეცეთ ზედ-მეტ ხელფასად, ვიდრე ეს იყო გასულს წელში. ნახშირი კიდევ დღეს დდეობით 21 კაპ. გახდა, მაღაროებში სწყდება მუშაობა... მაღე ნავარაუდევია, რომ ფუთი 60 კ. ავა, ეს კი ისეთი ფასია, რომლის მსგავსი მსოფლიოს არც ერთს ჩამორჩენილს ქვეყანას არ უნახავს, არა თუ ისეთს წინ წასულს ერებს, როგორც არის საფრანგეთი, ბელგეთი, გერმანეთი თუ ინგლისი. ბაგალითისთვის მხოლოდ ამ ორს მხარეს შევეხეთ. მოგეხსენებათ, დღევანდელ ომის გაგრძელებისთვის ერთიც და მეორეც დიდათაა საჭირო. რომ სურსათი ჩქარა მივაწოდოთ ჯარებს, ან ჯარის გადაყვან-გადმოყვანა, ანუ იარაღის მიწოდება არ დავაგვიანოთ, საჭიროა მატარებლები და მატარებლებს კი ნახშირი სჭირიათ. საიდან მისცემს რუსეთი ამ საჭირო ნახშირს, თუ კი ასეთი სიძვირე ჩამოვარდება და მაღაროების კარებიც დაიხშობა? ახლა დაუმატეთ ამას ტანსამოსის უქონლობა, ფეხსაცმელების ნაკლებობა, რაც გულახდილად დაადასტურა კერენსკიმ ფრონტიდან დაბრუნების შემდეგ და მაშინ მიხვდებით, თუ ამ შიშველ-ტიტველ ხალხს, უიარაღოს, უსურსათოს, რა ბრძოლა შეეძლება გერმანელთა რკინის ვეშაპების წინააღმდეგ. ახალი მთავრობა მშვენივრად ჰგრძნობდა და ჰხედავდა ამას და აკი ამიტომაც შეიმუშავა უკეთილშობილესი ფორმულა გლეჯა-ფლეთის შესაწყვეტად: ზავი უკონტრიბუციოდ და უანექციოდ! ამ კეთილშობილების დევიზს სათანადო ადგილი ვერ უპოვნია იმპერიალისტური სულის კვეთებით გატაცებულს საფრანგეთ-ინგლისს და მათს ელჩს, ვანდერ-ველდეს, რომელიც იძახის „თქვენთვის მახვილი მოვიტანე და არა მშვიდობა!“

ძველი რეჟიმის მთავრობა განახორციელება იყო მთელი რუსეთის უნებისყოფლობის თვითმპყრობელობისა. თუ ახალი მთავრობა განთავისუფლდა ამ სენისგან, მაშინ არ უნდა გადაუხვიოს თავის გარდაწყვეტილებას და ვანდერ-ველდეს უკანვე გაატანოს კარტონის მახვილი, რომელიც ტოლედოს ფოლადიდან გამოჭედილი ჰგონია...

დ. კასრაძე.

თბილისის არჩევნები

არსებული ქალაქის თვითმართველობის შემადგენლობა რომ არ შეეფერება გარდაქმნილ რუსეთის ცხოვრებას, ყველასათვის აშკარაა, გარდა, შესაძლებელია, იმ „უცოდველ მამებისა“, რომელთაც მჭიდროთ მოუკალთავთ ერევნის მოედანის შენობაში და სოლოლაკის თვალსაზრისით გენგებენ ნახევარ მილიონიან ქალაქს.

რევოლიუციის მიმდინარეობა ცხოვრების სათავეში დემოკრატიას აყენებს, ხალხის უმრავლესობას აკუთვნებს სახელმწიფო საქმეების წინამძღოლობას, პლუტოკრატიის თარეშობას ჰკვეთს. ქალაქის თვითმართველობა დიდმნიშვნელოვან როლს ითამაშებს დღევანდელ პოლიტიკურ სიტუაციის მოწესრიგებაში, ამიტომ დემოკრატიის მორიგ საკითხს უნდა შეადგენდეს დაუყოვნებლივ შეცვლილ იქმნეს ძველ სისტემაზე აგებული საარჩევნო უფლება, რომლის მეოხებით მხოლოდ ცენზიანი მსხვილი ბურჟუაზია ედგა ქალაქს სათავეში. პოლიტიკურ ვითარების გამოსარკვევად, რევოლიუციის მიერ წამოყენებულ კარდინალ საკითხების შესაფერ გადასაწყვეტად, სასურსათო და სამეურნეო საქმეების ნორმალ კალაპოტში ჩასაყენებლად და საზოგადოთ ყველა იმ განსაკუთრებულ საკითხების მოსაწესრიგებლად, რომელიც ცხოვრების არევ-დარევამ გამოიწვია, საჭიროა უწინარეს ყოვლისა თვით ხალხის აზრი, მის-მიერ მკაფიოდ გამოსახული შეხედულება.

თბილისის თვითმართველობა უმეტესად მსხვილი ბურჟუაზიისაგან შედგენილი, ისიც ცალმხრივი შოვინისტური აზრებით გაჟღენთილი, დაუშრეტელი მადით,—იმ ბურჟუაზიისაგან, რომლის გაუმაძღარი თვალი მუდამ სხვისი საკუთრებისაკენ იცქირებოდა და ლამობდა მოიმკო იქ, სადაც არაფერი დაუთესია, რომლის ღირსეულმა ხელ-დასმულმა თვისი პოლიტიკური სიბრძნე მხოლოდ იმაში გამოიჩინა, რომ ერთნაირად ლაქიაობს: გუშინ თვითმპყრობელთან, ხოლო დღეს პროლეტარიატთან,—განა ცხადზე უცხადესი არ არის, რომ ამ გვარი თვითმართველობა არამც თუ შეცვლილ უნდა იქმნეს, რევოლიუციის პირველ დღეებშივე უნდა წაშლილიყო დაწესებულებათა სიებიდან. მაგრამ—acta est fabula—რევოლიუციის აბობოქრებულ ტალღებში უმწეოდ ლაღლაღებს ხალხის მყვლეფელთა ჩაფუტურებული ნავი, მათ ვეღარ მიეშველება თვითმპყრობელი რუსეთი, ათასგვარ უკანონო საშუალებით, რომ ატივტივებდა ჩაგვრელთ ხალხის სათავეში...

სხვა ქალაქებთან ერთად თბილისიც შეუდგა საქალაქო არჩევნების სამზადისს. თბილისი პირველად არჩევს თვითმართველობას ნამცვლი დემოკრატიულ პრინციპით: მოქალაქეს ოც წელს გასულს განურჩევლად სქესისა, მინაჰ უფლება სახელმწიფო ცხოვრების მოწესრიგებაში რეალი მონაწილეობა მიიღოს. ამ შეურყეველ უფლებით იგი ისარგებლებს ამიერიდან ხელ-შეუვალად: ამოირჩევს ხმოსანს, გაგზავნის დეპუტატს პარლამენტში, დაადასტურებს რუსეთის სოციალ-პოლიტიკურ კონსტიტუციას დამფუძნებელ კრებაში ამორჩეულ წარმომადგენლებულით.

ეჭვი არ არის, თბილისის ქალაქის არჩევნები, როგორც ყველგან, მოხდება მცხოვრებთა პოლიტიკური დიფერენციაციის მიხედვით. პარტიები უკვე შეუდგნენ სამზადისს, საუბნო კომიტეტები ამოქმედდნენ, ნუსხავენ წევრებს, რომ მომზადებულნი და დარაზმულნი დახვდნენ არჩევნების დღეს.

პოლიტიკური აღზრდა და მოქალაქობრივი მოვალეობა, საერთო მდგომარეობის ვითარება და დედა-ქალაქზე მზრუნველობა გვიკარნახებს ქართველობას შეერთებული ძალ-ღონით, გაორკეცებულის ენერგიით ჩავებათ ქალაქის არჩევნებში, რათა ბოლო მოეღოს იმ დამღუპველ პოლიტიკას, რომელსაც აწარმოებს დღევანდელი თბილისის თვითმართველობა. მტერს არა სძინავს, საფრთხის მოლოდინში იგი მიმართავს ყველგვარ საშუალებას ბატონობის შესარჩენად! ფული, ათასი ხრიკები, სითაღლითე, ინსინუაციები—ამ საშუალებებს ჟამად მიმართავს ხოლმე გაბატონებული ჯგუფი აღსასრულის მოლოდინში. ყველა ამას დაუპირდაპირთ აზრთა სიმტკიცე, მოქალაქობრივი სიმწიფე და შეუდრეკელი ნების-ყოფა.

რ. ინგილო.

რევოლუცია

დეპეშები

გუბერნატორების დათხოვნა

პეტროგრადი. მაისის 27. დათხოვნილ არიან გუბერნატორები: ვოლინის—სკარჟინსკი და პერმის ლიუბიჩიარმოლოვიჩ-ლოზინო-ლოზინსკი.

არჩევნები პროპორციულის წესით

პეტროგრადი. მაისის 27 საგანგებო საბჭოს კომისიამ დამფუძნებელ კრების არჩევნების შესამუშავებლად არჩევანთა პროპორციული სისტემა მიიღო.

სასკოლო რეფორმა

პეტროგრადი. მაისის 27. პროფესიონალ განათლების დეპარტამენტისთვის და სამრეწველო სკოლათა მოსაგვარებლად მიმდინარე წელს 3 000 000 მანეთია გადადებული.

კრონშტადტის აგიტატორ შჩეგლოვის დაპატიმრება

ხარკოვი. მაისის 29. დემალოვოს სადგურზე, ხალხის მოთხოვნილებით დაპატიმრებულ იქმნა ვინმე შჩეგოლევი, რომელიც ბალტიის ზღვის მეზღვაურად ჰსთვლიდა თავს. იგი მეუმრავლესობის აგიტაციას ეწეოდა. შჩეგოლევმა განაცხადა, რომ იგი სხვა 600 კაცთან გამოგზავნილია საგიტაციოთ რუსეთის სხვა და სხვა ქალაქებში.

სპირიდონოვის დახვედრა

ოდესა, მაისის 27. სადგურზე დიდის ზეიმით შეჰხვდნენ სპირიდონოვისას, რომელიც პეტროგრადში მიემგზავრებოდა.

სალაშქრო ყრილობის დადგენილება

მოსკოვი არმია, მაისის 28. მე-3-ე ლაშქრის ყრილობამ დაადგინა ეთხოვოს სამხედრო მინისტრს, რათა ბრძოლის ველზე გაგზავნილ იქმნენ ყველა კადრების, სათადარიგო და შეღავათიანი ჯარის კაცები. კადრები და მეცხოვენენი უკაცილოდ შეიცვალოს. პოზიციებზე უნდა გაიგზავნოს ყველა პოლიციელიც; განსხვავება ახლოლად ომში გმირობის გამოჩენისათვის ეძლევათ. ის პოლიციელნი, რომელნიც სამხედრო სასწავლებელში შევიდნენ რევოლუციის შემდეგ—გადაყენებულ იქმნენ თანამდებობიდან. ის ჯანმრთელი ჯარის კაცნი, რომელნიც ლაშქრის ზურგში იმყოფებიან, უნდა შეიცვალნენ სუსტჯანიანი ან მოხუც ჯარის კაცებით. გაწვეულ იქმნას ყველა ჯანმრთელი 43 წლამდე ყველა დაწესებულებებიდან, ოღონდაც დარჩებიან სპეციალისტები და ისეთი პირნი, რომელთაც შეცვლაც არასგზით აღარ შეიძლება. კავკასიაში, ფინეთში და თურქესტანში, სადაც ჯერ მობილიზაცია არ მომხდარა, გაწვეულ იქმნან სამსახურში ყველა რუსი. ყველა სამხედრო ნაწილებში შესდგება სპეციალი კომიტეტები, რომელნიც კი ხელმეორედ შეამოწმებენ სუსტჯანიანებს და დასახიჩრებულთ.

ამერიკელი მისია პეტროგრადში.

პეტროგრადი. მაისის 26. ამ დღეებში პეტროგრადში მოელიან ამერიკელ არჩეულებრივს მისიას, სენატორ რუტის მეთაურობით. მისიამ რუსეთს ღრმა სიმპატია უნდა გამოუცხადოს, რომ რუსეთი განახლების გზას დაადგა და დემოკრატიულ პრინციპებს უახლოვდება.

სიონისტების ყრილობა.

პეტროგრადი. მაისის 26. სრულიად რუსეთის სიონისტების ყრილობაზე ბოლოს გრძელდება კამათი უსიშვინას მოხსენებაზე პალესტინის შესახებ. ბრუცკუსმა აღნიშნა, ებრაელების მისწრაფება პალესტინისადმი გამომდინარეობს მათ მიერ დასახელებულ ადგილებიდგან ემიგრანტების საჭიროების თავიდან ასაცილებლადაო. გოლდშტეინი ამტკიცებდა, ებრაელებმა ნეიტრალიტეტი უნდა დავიცვათო, რადგან ნეიტრალიტეტის უარყოფა სიონისტების ორგანიზაციის დაშლა იქნებაო. დასასრულს სიტყვა წარმოსთქვეს უსიშვინმა და ჩლენოგმა. ისინი იმედოვნებენ, სიონიზმი პალესტინას მიაღწევსო. შემდეგ აირჩიეს პალესტინის კომისია. ყრილობა ცენტრალ კომიტეტის მოხსენების განხილვას შეუდგა.

მთავრობის დადგენილება დეზერტირთა შესახებ.

პეტროგრადი. მაისის 26. დრებითმა მთავრობამ დაადგინა, რომ დეზერტირებს, დაწესებულ სასჯელის გარდა, ეპრძათ უფლება დამფუძნებელ კრების არჩევაში მონაწილეობა მიიღონ. დამფუძნებელ კრებას გადაეცემა გასარჩევათ მიეცეთ თუ არა მათ მიწა. მათ ცოლშვილს სახარჯო ფული არ მიეცემათ, ვიდრე დეზერტირები თავ თავიანთ ადგილას არ დაბრუნდებიან. თუ დეზერტირი დაბრუნდა და კეთილსინდისიერი სამსახურით სამშობლოს წინაშე თავისი დანაშაული გამოიყიდა, მაშინ ისიც მავე უფლებით იქმნება აღჭურვილი, როგორც სხვა მოქალაქენი.

სოკოლნიკი. მაისის 29. მეთორმეტე ლაშქრის ჯარის კაცთა დეპუტატების აღმასრულებელმა კომიტეტმა დაადგინა დაატუსაღოს გაზეთ „ოკოპნაია პრავდას“-ს თანამშრომელი, კეკრენსკის შეურაცყოფისათვის. მინისტრმა სთხოვა კომისარს: შემატყობინეთ, რათ დაატუსაღეთ თანამშრომელი. თუ დატუსაღების მიზეზი ჩემი მოქმედებისა და სიტყვების კრიტიკაა, მაშინ მე დატუსაღება უსაფუძვლოდ მიმაჩნია, რადგან რუსეთში სიტყვის თავისუფლებაა გამოცხადებული.

ცხენოსანი ჯარი სურსათის უქონლობას განიცდის

მინსკი. მაისის 29. სურსათის უქონლობა ცხენოსან ლაშქარს დიდად დაეტყო. სალაშქრო კომიტეტები მოუწოდებენ მცხოვრებთ ომის საჭიროებისათვის გაუფრთხილდენ საძოვარ იალაღებს. ამ საქმისათვის მოწვეულ არიან საოლქო კომიტეტებიც.

ქვა-ნახშირის სიმცირე

პეტროგრადი. მაისის 29. ციმბირის რწმუნებული პროფესორი ვედენსკი ციმბირის რაიონის მუშათა დეპუტატთა საბჭოს მოწოდებით მიჰმართავს. მოწოდებაში ნაჩვენებია, რომ ქვანახშირის შემუშავება მაღაროებში დიდად შემცირებულია. ეს კი დიდ საფრთხეს უმზადებს ქარხნებს და მრეწველობას.

ბერძენთა გაუღლტა.

სოლუნი. მაისის 27. აივალიდან გამოქცეულები გვიამბობენ, რომ იქ თურქებს დიდი წინააღმდეგობა აღმოუჩინეს. ოსმალ-გერმანელ აფიცრებმა ამოჰკლიტეს 7.000 სული; ქალაქი მთლად განადგურებულია; ადრევე მას აივალიდან წასვლა ჰსურდა, მაგრამ მეფე კონსტანტინეს კონსულმა არ ურჩია; ბერძენი გამოქცეულები შიშისგან თავზარდაცემულნი არიან.

ხერსონის რესპუბლიკა.

ოდესა, მაისის 27. (საჩქარო) გაზეთებში არა ერთ გზის ყოფილა მოთავსებული თითქოს ხერსონს რესპუბლიკა გამოეცხადებინოს. ამის შესახებ პეტროგრადის დეპეშათა საგენტოს კორესპონდენტი ტელეფონით შეეკითხა ხერსონის კომისარს იურინცის. იურინცინმა შემდეგი აცნობა: მაისის 24 ხერსონელ მ. და ჯ. დეპ. საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა მეუმრავლესეთა გაეღლენით და წაქეზებით ხელთ იგდო ქალაქის მთავრობა. კომიტეტის წარმომადგენლებმა თხოვნით მიჰმართეს იურიცინს, რათა იგი გამხდარიყო მათ ბელადად. თავის მხრივ იურიცინმა საბჭოს წარმომადგენელთა კრება მოიწვია. ხანგრძლივ სჯა-კამათის შემდეგ გადასწყვიტეს თვისი დადგენილება უკუ აეღოთ.

მაისის 25, საბჭომ დროებით მთავრობას სრული ნდობა გამოუცხადა. ერთ დროულად ქალაქში ჯარისკაცები და აფიცრები საბჭოს წინააღმდეგ აგიტაციას ეწეოდნენ. ქალაქის ჯარმა ღამით, საბჭოს სადგომის ერთი ნაწილი დაიპირა. დღეს, მ. და ჯ. დეპ. საბჭომ რწმუნებულებას თავი დაანება. ქალაქში ღამით სრული სიწყნარე ჩამოვარდა. ინციდენტი დამთავრებულად ჩაითვლება.

გაზეთებიდან.

საფრანგეთას მუქარა.

მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოს თავმჯდომარეს კარლო ჩხეიძეს შემდეგი შინაარსის დეპეშა მიუღია პარიზის სოციალისტებისგან პარიზიდან:

— სალამი რევოლიუციონერებს, რომელნიც მოითხოვენ ერების კავშირს.

უთხარით თქვენ ანხანაგებს, რომ რუსეთის მოკავშირენი თქვენთან ივლიან ხელი-ხელ ჩაკიდებული.

მაგრამ, თუ რუსეთმა ვერ შეიგნო თავისი სამღვთო მოვალეობა, ვერ დაიცვა თავის მდგომარეობა და სეპარატიული ზავით შეეკრა ჯერმანეთს, მაშინ ჩვენი ზიზღი თქვენსკენ იქნება მომართული, ჩვენთვის რუსეთი მაშინ უფრო მტერი იქნება, ვიდრე გერმანეთი და ჩვენც შევიცდებით მის მოსპობას.

რომ ამ შემთხვევაში ჩვენ შეგვეძლოს გერმანეთთან საპატიო ზავი შეგკრათ, ჩვენ შევიცდებით, რომ პეტროგრადი და მოსკოვი ნემცებმა აიღონ, საშვალებას მივცემთ იაპონეთს ციმბირის დასაპყრობად. ჩვენ ხელში მივცემთ ოსმალეთს ოდესას ტ შვედეთს ფინეთს. მაგრამ ვიმედოვნებთ, რომ რუსეთის ხალხი ამ ზომამდე არ მიგვიყვანს.

კრონშტადტის ამბები.

გაზეთი „კავკასკი რაბოჩი“ კრონშტადტში მომხდარ ამბების გამო სწერს:—„სალამს ვუძღვნით ქალაქ კრონშტადტს და მის მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოს მაისის 17 დადგენილების გამო!..

ვაშა, ამხანაგებო!.. წინ, წინ!.. ძმობისკენ და სამართლისკენ!.. კაპიტალისტებს ადგილი არ უნდა ჰქონდეთ დროებით მთავრობაში.

მოვითხოვთ პეტროგრადის მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოს მიერ სახელმწიფო ძალის ხელში ჩაგდებას.

გაუმარჯოს მუშათა, ჯარის კაცთა და ბოგანოთა დეპუტათთა საბჭოს.

ერეკვნული საკითხი

სიონელთა ყრილობა

პეტროგრადი. მაისის 29. სიონელთა ყრილობა სიონელთა ორგანიზაციის ეროვნულ-პოლიტიკურ მოთხოვნილებაზე მსჯელობდა. მომხსენებელი გრინბაუმი თხოულობდა ებრაელებს თვითმართველობა უნდა მიენიჭოთო და დასასვენებელ დღეთ, კვირის მაგიერ, შაბათი დაინიშნოსო. მომხსენებელი თხოულობდა მალე მოვიწვიოთ საერთო ებრაელთა ყრილობა თვითმართველობის ფორმის შესამუშავებლათაო.

ომი და ზავი

დეპეშები

მთავარბანაკის ცნობა.

პეტროგრადი, მაისის 29. **ოფიციალი.** დასავლეთის, რუმინეთისა და კავკასიის ფრონტზედ უცვლელადაა.

ბრიტანეთის ბანაკის ცნობა.

ლონდონი. მაისის 28. (დაგვიანებულია) **ოფიციალი.** გუშინ საღამოს საარტილერიო ბრძოლის შემდეგ, იპრის სამხრეთით და იპრ-კომინის არხის ჩრდილოეთით, სტივთან, მტერმა ჩვენს პოზიციებზე იერიში მოიტანა რვა დივიზიის ძალით. იერიშები ყველგან მოვიგერიეთ. ლანსის სამხრეთით ლა-ბასემდე მტრის თხრილებზე მედგარი იერიში მივიტანეთ. მდინარე სუშეს სამხრეთით ჩვენმა რაზმებმა გაარღვიეს მტრის ჯარის ხაზი და ნახევარ მილით წინ წაიწიეს. სუშეს ჩრდილოეთით ლოოსის სამხრეთ-აღმოსავლეთით და ლა-ბასეს სამხრეთ-დასავლეთით ჩვენ ნაყოფიერად თავს ვგრძნობდით მტერს. დავატყვევეთ 70 გერმანელი, მრავალი დაგზოცეთ. ბიულეკურის დასავლეთით, ღამე, ჩვენ დავიპყრეთ ჰინდენბურგის ხაზის ერთი უბანი. აქაც მრავალი გერმანელი დავატყვევეთ და დაგზოცეთ.

ლონდონი. მაისის 28. საარტილერიო ბრძოლა რომ არ ჩავთვალოთ, დღემ ორივე მხარეს მშვიდობიანად განვლო. იპრის სამხრეთით ბრძოლის დროს ჩვენ დავიპყრეთ მტრის პოზიცია, ჩვენი პოზიციების მარჯვენა ფრთასთან. საერთო რიცხვი მაისის 25-ს დატყვევებულ გერმანელების 7000 უდრის. სკარპზე, გორაკ გრინლენდთან ჩვენ ჩვენი მდგომარეობა გავაუმჯობესეთ.

ლონდონი. მაისის 28. იპრის სამხრეთით ჩვენ კიდევ წინ წავიწიეთ და ეპეის სამხრეთ-აღმოსავლეთით, არმონტიერის სამხრეთით და იპრის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მტერს უეცრად თავს დავესხით. დავატყვევეთ 17 კაცი.

ლებერგიეს აღმოსავლეთით და ლა-ბასეს დასავლეთით მტრის იერიშები მოვიგერიეთ.

მფრინავთა მოქმედება. ჩვენი მფრინავები თავს დაესხნენ რკინის გზის სადგურებს და გერმანელთა საომარ შენობებში ყუმბარები ჩამოჰყარეს. გუშინ, ჩვენმა მფრინავებმა ჩამოაგდეს მტრის 3 ჰაეროპლანი, დააზიანეს 4, ჩვენ 6 ჰაეროპლანი გვაკლია, ორი მათგანი, როგორც ნამდვილად გავიგეთ, მტერთან ბრძოლის დროს დაიღუპა.

საფრანგეთის ბანაკის ცნობა.

პარიზი. მაისის 28. **საღამოს ოფიციალი.** ბელგეთში, ჩვენი არტილერია ენერგიულად მოქმედებდა. ნამეტნავად ნიუპორტ-ზღვის საბანაოების რაიონში, სადაც მტერს შესამჩნევი ზარალი მივაყენეთ. სერნის დასავლეთით, შმენდეიდამში მტერი ვაიძულეთ უკან დაეხია. დავატყვევეთ 16 ჯარისკაცი, 1 აფიცერი.

მფრინავთა მოქმედება. მაისის 19—25-მდე საჰაერო ბრძოლების დროს ჩვენმა მფრინავებმა მტრის ჰაეროპლანი დააზიანეს.

ახლო აღმოსავლეთი.

პარიზი. მაისისის 28. **ოფიციალი.** გახურებული საარტილერიო ბრძოლებია, ნამეტნავად ვარდარის მარჯვენა ნაპირზე. ორივე მხრის მფრინავები ენერგიულად ჰბომბავენ. სკრეის ჩრდილო - დასავლეთით ბრიტანელმა მფრინავებმა სერიას ყუმბარა დაუშინეს.

იტალეთის ბანაკის ცნობა.

რომი. მაისის 28 **ოფიციალი.** მაისის 25-ს ღამით, საარტილერიო ბრძოლის შემდეგ გორიცის რაიონში მტერმა იერიში მოიტანა ჩვენს პოზიციებზე ვოდიჩესთან და სან-მარკოს სამხრეთით, მაგრამ მტრის იერიში ყველგან მოვიგერიეთ. გუშინ დილით ავსტრიელებმა ყუმბარა დაუშინეს ჩვენს თხრილებს სალვანოსა და კოსტანიევიცას შუა. ჩვენმა არტილერიამ მტრის ბატარეია ჩაახშო. კარსოზე აგრეთვე საარტილერიო ბრძოლაა, დანარჩენ ადგილებში ჩვეულებრივი სროლაა.

მფრინავთა მოქმედება. მაისის 26-ს დღისით ჩვენ ტყვის-მტყორცნელის ცეცხლით ჩამოვაგდეთ მტრის ჰაეროპლანი, რომელიც ვალკურვისა ვატელინოს დაბლობთა ზემო ნაწილებსა ჰხვეტავდა.

რომი. მაისის 28. **ოფიციალი.** მთელ ფრონტის გასწვრივ საარტილერიო ბრძოლაა. ადიჯესა და ტერანიოლოს დაბლობებში ჩვენმა ბატარეიამ მტრის არტილერიას სროლა აუტეხა. ესროდნენ აგრეთვე სანტა-ლუციის, ტოლმონოსა და კიაპოვანოს გზებს.

ბელგეთის ბანაკის ცნობა.

ჰავრი. მაისის 26. **ოფიციალი.** ღამის განმავლობაში ტყვის მტყორცნელთა მოქმედება იყო. დღეს მტრის არტილერია უფრო სუსტათა მოქმედებდა ვიდრე სხვა დროს. ჩვენ ლაიგმარკს ყუმბარა დაუშინეთ და უერცათ შეეიპყარით გერმანელ ჯარის კაცთა ჯგუფი, რომელიც ზურგის სიმაგრეს აშენებდა.

პარიზი. მაისის 28. **ოფიციალი.** მთელს ფრონტზედ უწინაშვნელო საარტილერიო ბრძოლაა.

ჩვენ მტრის ერთი ჰაეროპლანი დავაზიანეთ.

მფრინავთა მოქმედება.

სევასტოპოლი. მაისის 28. ჩვენმა მფრინავებმა დუნაის გალმა გაანადგურეს მტრის საზვერავი.

რუს ტყვეთა მდგომარეობა.

პეტროგრადი, მაისის 29. ინგლისის გენერალური შტაბი ჩვენს სამხედრო აგენტს ინგლისში ატყობინებს: „საფრანგეთის განთავისუფლებულ რაიონებს მცხოვრებლებმა განაცხადეს, რომ ამ რაიონში მყოფი რუსის ტყვეები გერმანელთა ხელში სიმშილით იხოცებოდნენო: გერსანელები მათ ისე ექცეოდნენ, როგორც პირუტყვებს, მიუზიდავად სიმშილისა და უღონობისა, ძალად ამუშავებდნენო. ფრანგები საიდუმლოდ ჰშველოდნენ რითაც კი შეეძლოთო“.

დანიელ ბეგმან „კლიტჰაარდის“ დაღუპვა.

კოპენჰაგენი. მაისის 27. დანიელთა ორთქმავალი, „კლიტჰარდი“, რომელსაც ინგლისიდან დანიაში ქვანახშირი მიჰქონდა, გერმანელთა წყალქვეშა ნავმა ჩაძირა, დაიღუპა ერთი კაცი.

რუსეთი და უცხოეთი

ტოკიო. მაისის 25. (დაგვიანებულია). ამერიკიდან ინჟენერთა ჯგუფით მოვიდა სტივენსონი, რუსეთის რკინის გზების გასაუმჯობესებლად.

სამხრეთ-აფრიკა.

ლონდონი. მაისის 26. იოჰანესმერიდან იუწყებიან: სამხრეთ-აფრიკელ სოციალისტ მუშათა შორის გერმანეთის წინააღმდეგ მოძრაობა დაიწყო.

ალეუზრასის სამხ. გუბერნატორი გიბრალტარში.

ვადრიდი. მაისის 25. (დაგვიანებულია). ალეუზრასის სამხედრო გუბერნატორი გიბრალტარში მოვიდა. გიბრალტარის ფორტებიდან მის საპატივცემოდ ზარბაზნების ბალდუხი გამართეს.

შეერთებული შტატები.

ლონდონი. ნიუ-იორკიდან იტყობინებიან: შეერთებულ შტატების მთავრობა ამერიკელ მრეწველთა და მოკავშირეთა შორის შუამავლობას კისრულობს. იგი ყველა საფასურზე კანტროლს მოახდენს და ფრანგ-ინგლისელთა კერძო დაწესებულებათა კონტრაქტების დადებას აღკრძალავს.

სამარა. მაისის 27. ციმბირიდგან ფრონტზედ მიმავალმა ჯარის კაცთა ეშელონმა ერას სადგურთან იარაღი აჰყარეს პატრულსა, ხოლო მორიგი აფიცერი ვასილიევი, ტრანსპორტის კომისიის 9 წევრი და სამხედრო დეპუტატები სარდაფში დაჰკეტეს. როტის კომიტეტმა, როგორც იქმნა მოახერხა მათი დამშვიდება. ეშელონი პოლიციის მოხელეებისაგან, ჟანდარმებისაგან და სისხლის სამართალში მიცემულთაგან შესდგებოდა.

უკანასკნელი დეპეშები

უკანახენელს დროს ახალ მთავრობას აღარავითარი ცნობა არ მოსდის კრონშტადტიდან. იციან მხოლოდ, რომ კრონშტადტელებმა დაადგინეს არ დაემორჩილონ ახალს მთავრობის დადგენილებებს. კრონშტადტის ალმ. კომიტეტის წევრები ყოველ ღონეს ხმარობდენ მეზღვაურები თავიანთ მხარეზე გადმოიბირონ, თუ კრონშტადტელები გონს არ მოვიდნენ და მორჩილება არ განუცხადეს დროებით მთავრობას, მათ წინააღმდეგ სახტიკი ზომები იქნება მიღებული.

—

მოსკოვის კომისარიატში ანარქისტებმა მოჰკლეს ერთი კომისარი, რომელიც წინააღმდეგი იყო ლენინის სამართალისა. ანარქისტებმა ესეც არ იკმარეს. ამ უამად მოითხოვენ მთელი კომისარიატის სამართალში მიცემას, წინააღმდეგ შემთხვევაში ანარქიით იმუქრებიან.

—

კუნინის სახახლეში მოვიდნენ კრონშტადტელები და მეუმრავლეებს განუცხადეს: სახახლე ეროვნული საკუთრებაა და რევოლუციო-

ნურს პარტიებს ძღვნად მივართმევთო. ამასთანავე ერთად კრონშტადტელებმა ორი ტუვიისმფრქვეველიც გადახცეს: მაგრამ მათ უარი განუცხადეს იარაღის მიღებაზე.

—

რუსეთისა, საფრანგეთისა და ინგლისის მთავრობებმა განუცხადეს იტალეთის მთავრობას, რომ ალბანეთის დამოუკიდებლობის საკითხი საერთაშორისო საკითხია და ამიტომ კერძოდ მის გარდაწყვეტის უფლება არავის მიეცემაო.

—

გაიხსნა ლიტველთა ხეიმი, რომელზაც დაესწრნენ მეელი ლიტვის წარმომადგენელნი, 200 კაცზე ერთი.

—

„ევროპის“ სახტუმროში გაანადგურეს ინგლისელთა შრომის მინისტრის ბინა. როგორც სჩანს, მინისტრთან დარჩენილ საპირო დოკუმენტების აღმოჩენასა ცდილობდნენ.

—

მოსკოვის სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარე მალიანტოვიჩმა საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა კომიტეტში, კრებას აღუწერა მოსკოვის მეცხოვნეთა უნუგეშო მდგომარეობა. ჯარის კაცები უგულოდ ეკიდებიან საქმეს, აფიცერთა შემადგენლობაც თავის რიგზედ არ არის; ყარაულები ცუდად ასრულებენ სამსახურს. გუჩკოვის ბრძანების შემდეგ (რომლითაც დეზერტირებს მაისის 15-ს უნდა გამოცხადებულიყვნენ) დეზერტირობამ უფრო იმატა.

ქრონიკა

კავკასია

◆ თბილისის პოლიტეხნიკუმი. პეტროგრადში, მ. მ. ნოვიკოვის თავმჯდომარეობით, თათბირი ჰქონდა საგანგებო კომისიას. თათბირის საგანს შეადგენდა მოწყობა უმაღლეს სასწავლებლებისა რუსეთში. კომისიამ საჭიროდ სცნო, რომ თბილისში მომავალ ენკენისთვიდანვე გაიხსნას პოლიტეხნიკუმი 4 ფაკულტეტით (სოფლის მეურნეობა, ქიმია, გიდრომექანიკა და ეკონომია). განათლების მინისტრმა უნდა დანიშნოს დირექტორი, 4 დეკანი და 6 პირველი პროფესორი. ინსტიტუტის შენობა უნდა აგებულ იქმნას ადგილობრივი საშუალებით, ხოლო შენობის მოსაწყობად ხაზინიდან გადაიდვას 1.175.700 მან. რადგან შენობის აგება უცებ შეუძლებელია, მომავალ ენკენისთვიდან ლექციების კითხვა მოეწყობა კერძო შენობაში. მიმდინარე ხარჯების დასაფარავად მთავრობა გადაიდებს 1917 წ. 47,000 მანეთს, 1918 წ. 185.000 მ., 1919.000 წ. 374.000 მან., 1920 წ. 487.000 მან. და 1921 წ. 650.000 მ. ხოლო შემდეგ ყოველ წლობით 715.235 მანეთს. დროებითი მთავრობას კომისიის პროექტი სავსებით შეუწყნარებია.

◆ სასამართლოების რეფორმა. მაისის 29-ს ამიერ კავკასიის კომისარიატში თათბირი მიხდა, რომელსაც დაესწრნენ სენატორი რუაძე და პალატის თავმჯდომარე ჩერბიშევი. განხილულ იქმნა პროექტი შეიბებ სახალხო სამსაჯულოს რეორგანიზაციისა დაღესტანსა და ზაქათალაში. პროექტის მიხედვით, სასამართლოდან განდევნილ უნდა იქმნას სამხედრო-საერობო სამართველოს წარმომადგენელი. პროექტი საერთოდ არ იქმნა მოწონებული და ეს მოსალოდნელიც იყო, რადგან პროექტის შემდგენელნი გარეგნობით იცნობენ დაღესტნისა და ზაქათალის მცხოვრებთ. კრებამ გადასწყვიტა სთხოვოს დაღესტნის აღმასრულებელ კომიტეტს თითონვე შეიმუშაოს პროექტი ახალი სასამართლოსი.

თბილისი.

◆ არ დაჰკარგოთ საარჩევნო უფლება! მარსის 28 ქალაქში დაიწყო მცხოვრებთა აღწერა ქალაქის საარჩევნო სიის შესადგენად. ეს აღწერა გაგრძელდება სამ დღეს. უკეთუ აღმწერლები თქვენთან და თქვენ მეზობლებთან ჯერ არ მოსულან ან და რაიმე მიზეზით საარჩევნო სიაში არ შეუტანიათ რომელიმე საარჩევნო უფლების მქონე პირი, დაუყოვნებლივ შეატყობინეთ ეს მცხოვრებთა აღწერის საქმის საუბნო ხელმძღვანელთ. ამასთანავე თქვენ უნდა აღნიშნოთ სახელი, გვარი და მამის სახელი იმ ამომრჩევლის, რომელიც სიაში არ შეუტანიათ, აგრეთვე უნდა აღნიშნოს მათი წლოვანება, სახლის ნომერიც, სადაც ასეთი პირები ცხოვრობენ. შეატყობინეთ აგრეთვე იმავ დაწესებულებებს სახელი, მამის სახელი და გვარი იმ უცხო ქვეშევრდომთა და სხვა პირთა შესახებ, რომლებსაც საარჩევნო უფლება ჩამორთმეული ჰქონდა და საარჩევნო სიაში კი შეტანილი არიან. გახსოვდეთ, რომ უკეთუ საარჩევნო სიაში არ ჩაგწერენ თქვენ ჰკარგავთ საარჩევნო უფლებას.

◆ ახალი წიგნი. „საქართველოს“ რედაქციამ მიიღო გრიგოლ ვეშაპელის წიგნი „Единство Грузіи и Русскій протекторатъ“. წიგნი გამოცემულია მოსკოვში, ქართულ საზოგადოების მიერ, შეიცავს 34 გვერდს და ღირს 75 კაპ.

◆ ქართველი ებრაელები. თბილისის ებრაელთა სათემო კომიტეტის სიაში კანდიდატობაზე უარი განაცხადეს რაფაელ გორელიშვილმა, სოლომონ ბახანოვმა, შ. დ. ხახმიშვილმა და აბრამ ბახანოვმა. მიზეზი ისაა, რომ ხსენებული პირნი თბილისის ქართველ ებრაელთა საზოგადოებას ეკუთვნიან.

◆ ხაჩივრები აღწერის გამო. თბილისის მცხოვრებთა აღწერის გამო ზოგიერთ უბნების მცხოვრებთაგან საჩივრები აღიძრა. მომჩივანნი ამტკიცებენ, რომ აღწერილობა სისწორით არ მომხდარაო: ბევრი მოქალაქე სრულებით არ არის სიაში შეტანილი, ზოგის სახელი და გვარი სწორე არ არის ჩაწერილი და ს. ასეთი საჩივარი ასტეხეს, მაგალითად, მე 2 და მე-7 უბნის ზოგიერთმა მცხოვრებლებმა. ამის გამო მუშათა და სალდათთა დეპუტატების საბჭომ წინადადება მისცა ქალაქის აღმასრულებელ კომიტეტს საჩქაროდ დანიშნოს კომისია აღწერის გამოსაძიებლად.

◆ მაზრების კომისარების თათბირი. ამ დღეებში თბილისში კრება ჰქონდათ თბილისის გუბერნიის 9 მაზრისაგან 9 კომისარს და გორის მაზრის რამდენიმე წარმომადგენელს. როგორც ამ კრებაზე გამოირკვა, გუბერნიაში ყველგან მიწყობილია ადგილობრივი აღმასრულებელი კომიტეტები, რომლებშიაც ადგილობრივი ძალები შედიან. წინანდელ პოლიციის როლს ასრულებს სახალხო მილიცია, მაგრამ ფულის უქონლობის გამო მილიციონერებს ჯამაგირი დროზე არ ეძლევათ და მოსალოდნელია, მილიცია დაიშლება. უგზოობა დიდ ნაკლს შეადგენს სოფლებში. აგრეთვე არ არიან ექიმები და ბეითლები, რის გამო ყოველგვარი ეპიდემია და ეპიზოოტია ფეხს იკიდებს. ხალხი დაწყნარებულია, მაგრამ რევოლუციისაგან ბეკრს რამეს გამოელის. ხალხი ეხლა გადასახადებს არ იხდის, მაგრამ კომისარებს იმედი აქვთ, რომ მილიციის მოწყობის შემდეგ გადასახადების აკრეფა გაადვილდება. „თავისუფლების სესხს“ ხელს იწვიათად თუ ვინმე აწერს.

◆ გადამალული კვერცხის აღმოჩენა. ამ სამი დღის განმავლობაში 27-29 მაისამდის, თბილისის მილიციის მეორე კომისარიატის კომისარმა ი. ა. ლასხიშვილმა ბარონის და ორბელიანის ქუჩებზედ, ხეჩიკიანის, ბაზულოვის და მელიქოვის საწყობებში 70 ათასამდე გადამალული კვერცხი აღმოაჩინა. ნაპოვნი კვერცხი თბილისის სასურსათო კომიტეტს გადასცა, ხოლო უკანასკნელმა კი თბილისის კოოპერატივებს გაუნაწილა.

◆ თბილ. სახელმწ. თეატრის კომისრის თანაშემწედ დანიშნეს ამიერ-კავკ. საგანგებო კომიტეტის მიერ თბ. ქართ. ფილარ. საზოგადოების და სამუსიკო სკოლის დირექტორი ზაქ. პავ. ფალიაშვილი.

◆ „ბანათლებიხ“ საზოგადოების ქალთა საოსტატო სემინარიის კორპორაცია დიდ მადლობას უძღვნის ქ. ვერა გიორგის ასულს ხარებოვისას, ბ. მიხეილ სიმონის ძე ზედგინიძეს, რომელთაც კეთილ ინებეს და მოაგროვეს ქალაქ ახალციხეში ქალთა საოსტატო სემინარიის საბუნებისმეტყველო კაბინეტის მოსაწყობათ 1.6 მ. 40 კ. და აგრეთვე ქ. თეოდოსია ქვარიანისას, რომელმაც ამავე მიზნით შემოსწირა სემინარიას ერთი თუმანი.

პროვინცია.

◆ ქ. ენზელი (სპარსეთი). ქართველთა ბიუროს მოაწყო სამეცადინო „იაჩეკები“ ქართველ ჯარისკაცთათვის.

— 24 მაისს ჩამოასვენეს ბრძოლის ველიდან ქართული პოლკის ჯარისკაცი წილოსანი; ბიუროს თაოსნობით ცხედარს პატივი სცეს შეხვედრით აქ მყოფ ჯარისკაცებმა, გრ. მაჭავარიანმა განსვენებულს შესაფერი სიტყვაც უთხრა.

— 23 მაისს ბიუროს სხდომაზე დაესწრო ქართული პოლკის კომანდირი თ. დ. ზ. ჭავჭავაძე, რომელმაც გააცნო დამსწრეთ ქართველ ჯარისკაცების გმირობა.

— თ. ჭავჭავაძემ 100 მანეთი შემოსწირა ქართველთა ბიუროს.

ქალაქის საგზო

მაისის 29.

კრება გაიხსნა ღამის $9^1/_2$ საათზე. თავმჯდომარემ **ა. ხატისოვმა** კრებას მოახსენა, რომ ქალაქის ახალ არჩევნებში, როგორც ირკვევა, 135,000 კაცი მიიღებს მონაწილეობასო. იმავე ხატისოვის განცხადებით, განახლებულ საბჭოში 120 ხმოსანი იქნება.

მ. ნ. ათაბეგოვის გადადგომის გამო ქალაქის გამგეობის წევრობიდან, ჯაფანტა თვითმპყრობელობის ნაშთი, როგორც ბატონი.

ხხილოდ მაშინ, როცა თვითმპყრობელობის ქერქი რუსეთს მოცილდა, ყველამ დაიახა, რომ შიგ ხალხში უკვე მომწიფებულა ახალი ძალა, ძალა საზოგადოებრივი, ძალა ძლიერი, მიმღები სწორ ფ... განკარგულებისა, აღმოჩნდა, რომ ძველი მთავრობის ორგანიზაციის ქვეშ არსებობდა მეორე ორგანიზაცია, რომელსაც ღრმად გაედგა ფესვები რუსეთის სახელმწიფოში. აი სწორედ ამიტომაც არ მოჰყვა ძველი მთავრობის გაძევებას შინაური დეზორგანიზაცია და სრული ანარხია სახელმწიფოში. თუ... მე, ხალხი ეპირა არა ბიუროკრატიულ ორგანიზაციას, არამედ ორგანიზაციას საზოგადოებრივს, რომელიც მტრული თვალით უცქეროდა თვითმპყრობელობას.

ბ. პ. სტრუვემ, ცნობილმა რენეგატმა, რომელმაც ერთ დროს არ ითაკილა სტოლიპინის ხარის დამშვენებაც, კრიტიკას ქარცეცხლში გაატარა 1905 წლის რევოლუციის თქვენო, უკ... ნებდა ბ. სტრუვე რევოლუციონერებს —აღარ გქონდათ ... ცოდნა, არც გამოცდილება, არც პოლიტიკური ტაქტი მთავრობის ცოდნის, გამოცდილების და პოლიტიკურ სიბრძნის დასაპირისპირდაპირებადო. ბ. სტრუვე უმოწყალოდ ცდებოდა. ეს დაგვანახა თებერვლის რევოლუციამ. რუსეთის საზოგადოებრივობა აღმოჩნდა უფორ-ჭკვიანიც, უფრო გამოცდილიც თვითმპყრობელ მთავრობასთან შედარებით. მას არ ჰქონდა მხოლოდ შესაფერი გამბედავობა, რომ დაემხო 1905 წელს რუსეთის თვითმპყრობელობა, რომელიც დიდი ხანია რუსეთის სახელმწიფო ორგანიზმის მეტ-ხორცად გ... ქცა. რუსეთის საზოგადოება მორჩილად ითმენდა მთავრობის დესპოტიზმს, სანამ ეს მთავრობა თვითონ არ დაემხო თავის უძლურობის გამო.

5

მართლაც, დავაკვირდეთ ამა, ვინ იყო ძველი მთავრობის ბურჯ? ვის ეყრდნობოდა რუსეთის თვითმპყრობელობა?—შეკავშირებულ თავად-აზნაურობას. მერე, რა ძალა ჰქონდა თავად-აზნაურობას, როგორც განცალკევებულ წოდებას? რა რეალი ნნიშვნელობა ჰქონდა მას რუსეთის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში? — თავად-აზნაურობამ აზრი არსებობისა დაკარგა თითქმის სამოცი წლის წინ. გლეხების განთავისუფლებასთან ერთად გაჰქრა თავად-აზნაურობაც, როგორც რეალი ძალა. და თუ თავად-აზნაურობა კიდევ განაგრძობდა არსებობას, ის იყო ხხოლოდ გალვანიზმის ძალით ამოძრავებული ცხედარი, უძლური და სულ ამოხდილი. განათლებული და სიცოცხლით სავსე ნაწილი თავად-აზნაურობისა დიდი ხანია გახშორდა თავის წოდებას, და თუმცა მას კიდევ შერჩა თავად-აზნაურობის გარეგანი ტიტული, შინაარსით კი, ე. ი. თავისი რეალი ინტერესების მიხედვით, ეს ნაწილი ეკუთვნოდა თვითმპყრობელობის მტრების ბანაკს.

რუსეთის თვითმპყრობელობა მართავდა სახელმწიფოს მოხელეების უზარმაზარ არმიის საშუალებით. მაგრამ ამ არმიის უმეტეს ნაწილსაც ჭირივით ეზიზღებოდა თვითმპყრობელობის ბორკილები.

ვინღა დარჩა კიდევ ძველი მთავრობის მომხრე? სასულიერო წოდება? მართალია ამ წოდებას დიდი გავლენა ჰქონდა რუსეთის მასსაზე, მაგრამ უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ეს გავლენა არასდროს არ ყოფილა იმ ზომამდე დიდი, რომ გამოეწვია ხალხში ეროვნული მოძრაობა. რუსის ერში აქტივობის გაღვიძებამ ხოხერ ხეა სინონიმია ძირითადი შეცვლის უზარმაზარ ერის პსიხიკისა, რომელიც გამოიჭედა მრავალ საუკუნოების განმავლობაში. ასე, რომ სასულიერო, წოდებას კიდევაც, რომ ნდომებოდა თვითმპყრობელობის დახმარება, ის მას თითქმის ვერაფერ სამსახურს გაუწევდა.

მაშ, რომელ ცოცხალ ძალას შეეძლო კიდევ თვითმპყრობელობის დაცვა? ასეთი ძალა რუსეთში ბევრი ხანია არ მოიპოვებოდა და ამიტომაც დაიმხვრა ასე ადვილად თვითმპყრობელი მთავრობა.

ფრიად საყურადღებოა ერთი ფაქტი. ყოველი სერიოზული ცვლილება რუსეთის შინაურ ცხოვრებაში იყო მუდამ გამოწვეული არა ხალხის მოთხოვნილების ძალით, როგორც ეს ხდებოდა, მაგალითად, დასავლეთ ევროპაში. სახელმწიფო რეფორმები შემოჰქონდათ რუსეთში შინაურ ვითარების გამო კი არა, არამედ გარეგანი პოლიტიკური მიზეზების მიხედვით. ამიტომაც რუსეთის წეს-წყობილების ახსნა ჩვენ უნდა ვეძიოთ არა შინაურ განწყობილებაში სხვა და სხვა საზოგადოებრივ ჯგუფთა შორის, არამედ რუსეთის საერთაშორისო მდგომარეობაში. მომქმედი მიზეზი რუსეთის სახელმწიფოებრივ აზრის მიმართულებისა მუდამ იმყოფებოდა ევროპიულ სახელმწიფოებში, და არა რუსეთის საზოგადოებაში.

გავიხსენოთ უდიდესი რეფორმატორი რუსეთისა პეტრე I. ფრიად გამჭრიახი მეცნიერი კლუჩევსკი პეტრე დიდის რეფორმების ლეიტ-მოტივად სთვლის მის სურვილს მძლავრი არმიის შექმნისა. ეს სურვილი კი აღმოცენდა შვედებთან შეტაკების გამო. რუსეთის მეზობლად რომ არ ყოფილიყო ძლავრი სამეფო შვედეთისა, რუ ეთს არ ეღირსებოდა პეტრესაგან არავითარი რეფორმა.

ავიღოთ მეორე, არა უმცირესი ხანა რეფორმებისა; ხანა ალექსანდრე II-სი. აქაც გარეგნული მოვლენა-დამარცხება ყირიმის ომში, იყო უმთავრესი მიზეზი რეფორმებისა. ბოლოს გავსინჯოთ 1905 წლის „კონსტიტუცია“ და ვეცადოთ მისი გაგება იაპონელებთან ომის მიუხედავად და დავრწმუნდებით, რომ ეს ცდა ვერ მიაღწევს მიზანს.

ასე, რუსეთის წესწყობილება და, მაშასადამე, თვითმპყრობელობის ძალა დადებითი ახსნას ჰპოვებს რუსეთის საერთაშორისო მდგომარეობაში და არა მის შინაურ ვითარებაში. ყირიმის ომის შემდეგ რუსეთის თვითმპყრობელობა უნდა დამხობილიყო, ვინაიდგან მას არ ჰქონდა შიგ სახელმწიფოში არავითარი ნიადაგი. მაგრამ ამ დროს მას გამოუჩნდა მოულოდნელი მეგობარი. ეს მეგობარი იყო საფრანგეთი. სასტიკად დამარცხებულმა 1871 წელს და დაშინებულმა პრუსიელების შტიკებით, საფრანგეთმა იწყო მოკავშირის ძებნა, რომელიც დაიცავდა მას გაჭირვების დროს. ეს მოკავშირე მან იპოვა რუსეთში და საფრანგეთის ოქრო მოაწყდა რუსეთის ტახტს. საფრანგეთი დარწმუნებული იყო, რომ ამ ოქროს ძალით რუსეთის მთავრობა მოაწყობდა მძლავრ ჯარს, რომელიც გააქარწყლებდა ყოველგვარ შიშს გერმანეთის მილიტარიზმის წინაშე. აი ეს საფრანგეთის ოქრო იყო მიზეზი იმისა, რომ თვითმპყრობელობა რამდენიმედ გამაგრდა წელში ალექსანდრე მე-III-ს დროს.

ხ. დარიანი.

(დასასრული იქნება)

ერი და რევოლუცია

(გაგრძელება. ი. „საქარ.“ № 114)

რაღაც ამბობის მსგავსს მოძრაობას ვაკვირდებოთ 1861 წელს. ამის და მიუხედავად, რომ ეს მოძრაობა იყო ფრიად სუტი, რუსეთის თვითმპყრობელობა აღმოჩნდა იმ ზომამდე უძლური, რომ კიბეზედ დაიმსხვრა ამ უხეშშვნელო მოძრაობისაგან. მაგრამ საუბედუროდ აქაც მოძრაობას დასძლია რუსეთის ეროვნულმა სიფუნარემ და ბიუროკრატიის ფესვებ დაუპალი შენობა კვლავაც დარჩა დაუნგრეველი. ბოლოს და ბოლოს ეს შენობა იმდენად დალპა შიგნიდან, რომ თავის თავად დაიმსხვრა. დაწყდნ ის სიმები, რომლებიც აკავშირებდენ თვითმპყრობელობის მექანიზმია ხხვა და სხვა ნაწილს. ეს ნაწილები გახშორდენ ერთი მეორეს და ბეკაბიზმა დაკარგა თავისი მთლიანობა და მასთან ფორმაც. და აი როდესაც თვითმპყრობელობა დაიხგრა შინაურ ბიზანტიის გამო, მაშინ ხხოლოდ აღმოჩნდა მისი არარაობა და სრული სიუძლურე; აღმოჩნდა, რომ რუსეთის თვითმპყრობელობა იმორჩილებდა რუსეთს თავისი ძალის მეოხებით კი არა, არამედ მხოლოდ იმით, რომ მას არ ჰყავდა მედგარი მოწინააღმდეგე. რუსის ერი, თითქო ჰიპნოტიზმის ძალით გაბრუებული, ყოველ ხეების ყოფას მოკლებული იყო. მას ეგონებოდა დაეიერა სული, რომ გაეგ-

ომის მიუხედავად და დავრწმუნდებით, რომ ეს ცდა ვერ მიაღწევს მიზანს.

ასე, რუსეთის წესწყობილება და, მაშასადამე, თვითმპყრობელობის ძალა დადებითი ახსნას ჰპოვებს რუსეთის საერთაშორისო მდგომარეობაში და არა მის შინაურ ვითარებაში. ყირიმის ომის შემდეგ რუსეთის თვითმპყრობელობა უნდა დამხობილიყო, ვინაიდგან მას არ ჰქონდა შიგ სახელმწიფოში არავითარი ნიადაგი. მაგრამ ამ დროს მას გამოუჩნდა მოულოდნელი მეგობარი. ეს მეგობარი იყო საფრანგეთი. სასტიკად დამარცხებულმა 1871 წელს და დაშინებულმა პრუსიელების შტიკებით, საფრანგეთმა იწყო მოკავშირის ძებნა, რომელიც დაიცავდა მას გაჭირვების დროს. ეს მოკავშირე მან იპოვა რუსეთში და საფრანგეთის ოქრო მოაწყდა რუსეთის ტახტს. საფრანგეთი დარწმუნებული იყო, რომ ამ ოქროს ძალით რუსეთის მთავრობა მოაწყობდა მძლავრ ჯარს, რომელიც გააქარწყლებდა ყოველგვარ შიშს გერმანეთის მილიტარიზმის წინაშე. აი ეს საფრანგეთის ოქრო იყო მიზეზი იმისა, რომ თვითმპყრობელობა რამდენიმედ გამაგრდა წელში ალექსანდრე მე-III-ს დროს.

ხ. დარიანი.

(დასასრული იქნება)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გლეხთა ყრილობის გარშემო

ეგრედ წოდებული „საგლეხო საორგანიზაციო ბიურო“ ცალკე ყრილობის მოწვევას რომ აპირებდა და ვერ მოახერხა, ახლა სანტრიგოთ ბირის მოწყობისთვის მიუყვია ხელი და შემდეგი რეზოლუციების შეკვეთით ლამობს არევ-დარევა შეიტანოს იმ ყრილობაში, რომელიც ამ ჟამად თბილისში შეიკრიბა ამიერ-კავკასიის გლეხთა და მუშათა წარმომადგენელთაგან:

„სოფლის ყრილობათაგან ამორჩეული გლეხთა საბჭო, 154 დეპუტატისაგან შემდგარი, გაკვირვებულია, რომ მაისის 20-ს მოწვეული მუშათა დეპუტატების საბჭო თბილისში და მუშათა ყრილობა თბილის-ქუთაისის გუბერნიის სხვა და სხვა ქალაქებიდან იწოდება ადგილობრივ კავკასიის საზოგადო გლეხთა და მუშათა ყრილობად. ყრილობა ამგვარ წოდებისთვის პროტესტს გაცხადებს და შემდეგ დადგენილებას აცხადებს: გაგვიხილეთ რა ჩვენი საქმეები და გლეხთა საკითხები, გადავწყვიტეთ სოფლად მოვაწყოთ ორგანიზაციები და 19 ივნისისათვის დანიშნულ ყრილობისათვის ხალხი მოვამზადოთ“...

ასეთივე პროტესტი მოვიდა კავკასიის ვუბერნიის გლეხთა ყრილობის პრეზიდიუმისაგან.

გამსაღებელი კოოპერაცია ჩვენში

რევოლიუციის ქარტეხილში ქართველ საზოგადოებას ისე აღარ აინტერესებს ეკონომიური და კოოპერატიული საკითხები, თუმცა ეს შეცდომაა და მეტად მავნებელიც. ყოველი პოლიტიკური მოვლენა უპირველესად ყოვლისა ემყარება ეკონომიურ მდგომარეობას და ცუდია ის პოლიტიკოსი, ვინც ამას ანგარიშს არ უწევს. ეკონომიურად ჯანსაღი ერი ყოველთვის ჯანსაღ პოლიტიკის მატარებელიც არის და ვისაც სწამს საქართველოს მომავალი ყოველმხრივ ხელი უნდა შეუწყოს მის ეკონომიურ აღორძინებასაც, როგორც თავდებს პოლიტიკური აღორძინებისას. ამას წინად ჩვენს გაზეთში აღძრული იყო საკითხი შავი ქვის მრეწველობაზედ, რომელიც სარევოლუციო მთავრობამ ისევე ბედითად გადასწყვიტა ჩვენთვის, როგორც მეფის მთავრობას შეეძლო მხოლოდ, მაგრამ ყურადღება არავინ მიაქცია, არავინ გამოეხმაურა. მე მინდა დღეს მივაქციო ყურადღება მეორე საკითხს, რომელსაც აგრეთვე დიდი ეკონომიური მნიშვნელობა აქვს ჩვენი ქვეყნისათვის. როგორც უმთავრესად სამეურნეო ქვეყანას, საქართველოსა სჭირია ორგანიზაცია არა მარტო მეურნეობის საწარმოო ძალებისა, რაიც ახლო მომავლის საქმეა, არამედ ორგანიზაცია უკვე არსებულ ნაწარმოების გასაღებისა. გასაღება ჩვენი სოფლის ნაწარმოებისა, რომელიც დღევანდლამდის უცხო ელემენტების საექსპლოატაციო საგნად არის გადაქცეული; რომელიც ეზიდება საქართველოდან არა მარტო ყოველ ზედმეტ ღირებულებას, არამედ საარსებო სახსარსაც—საჭიროა და შესაძლებელიც არის გადავიდეს თვით მწარმოებელთა ხელში ყოველგვარ გამსადებელ კოოპერატივების სახით. ნორმალურ წესიერებაში გასაღება, უეჭველია დიდ გავლენას მოახდენს თვით წარმოებაზედაც, რადგან დაუბრუნებს მწარმოებელს მთელს ღირებულებას მისი ნაწარმოებისას და ამით საშუალებას მისცემს სამეურნეო წარმოების გაუჯობესებისასაც.

უდიდეს დარგებში ჩვენი სოფლის მეურნეობისა უკვე ჩაისახა ასეთი კოოპერატიული გასაღება და საჭიროა მხოლოდ ჩვენმა საზოგადოებამ, საფინანსო დაწესებულებათ და უმთავრესად თვით დაინტერესებულმა მწარმოებლებმა კარგად შეიგნონ ძალა ასეთი ორგანიზაციებისა.

ოც წელიწადზედ მეტია, რაც ჩვენი მევენახეობის საუკეთესო რაიონში, კახეთში, მოქმედობს მევენახეთა საზოგადოება „კახეთი“, მაგრამ მიუხედავად თვისი აურაცხელი სიკეთისა, რომელიც მოუტანა მთელს კახეთს—მისი შესაფერისად დაფასება ვერავინ შესძლო. ვერ შესძლო იმიტომ, რომ შეგნებულად არავისა აქვს წარმოდგენილი ნამდვილი კოოპერატიული მისია ამ საზოგადოებისა. რაღა თქმა უნდა ხელმძღვანელთა სისუსტეც თამაშობდა ამაში დიდს როლსა. მაგრამ საჭიროა სათანადო ანგარიში გაეწიოს ამ საზოგადოებას, რომელმაც ესი ათასები შესძინა თავის წევრებს და მილიონები მის გარეშე მდგომ უმრავლესობას.

უკანასკნელ დროს ასეთივე საზოგადოებანი და ამხანაგობანი გაჩნდნენ მეთამბაქოებისა, მემატყლეებისა, მეხილეებისა და ქუთაისის გუბერნიის მევენახეებისაც. ქართველი საზოგადოება ნამეტანის გულისყურით უნდა მოეკიდოს ასეთ საზოგადოებათ, რადგან მათშია დამარხული უმთავრესი სიმდიდრე ჩვენის მეურნეობისა. შორს რომ არ წავიდეთ, ავიღოთ შედარებით სულ ახალი ამხანაგობა „ქართლი“, რომელიც დააარსეს გორის ბაზრის მეხილეებმა. წრეულს მხოლოდ მესამე წელიწადია მოქმედებისა (გაიხსნა 1914 წ. ღვინობისთვიდან) და მისი საქონლის წლიური ბრუნვა ავიდა უკვე 100.000 მანეთამდე (1917 წ. 1 აპრილამდე), მაშინ როდესაც პირველ წელიწადს გასაღება 20,000-სა და მეორე წელიწადს 28,000-სა მხოლოდ. უკანასკნელი საზოგადო კრება სრულის შეგნებით შეხვდა მდგომარეობას და ყოველწლიური ზარალის მიუხედავად, რომელიც მოსდიოდა ამხანაგობას (თუმცა თანთანთან კლებულობს), გადასწყვიტა 50,000 მანეთის გაღება, როგორც საქონლის შესაძენად, ისე წევრებისათვის დასახმარებლად. გაძგეობამ უკვე მოასწრო აღნიშნულ თანხის ნაწილის განაღდება და გაეცხოველა მოქმედება. სამტრედიის რაიონიდან და კახეთიდან დაიწყო კიდეც დენა გაზაფხულის ხილმა და ახლო-მომავალში მოქმედება გადაეა საქართველოს სხვა რაიონებში, როცა შემოვა საზაფხულო, საშემოდგომო და საზამთრო ხილი. ყველგან, საცა გაეგებობას მიუწვდება ხელი და საღსარი, იგი აწყობს პატარ-პატარა ორგანიზაციებს (ადგილობრივს), რომელთა ვალდებულება მხოლოდ გამოგზავნაა თბილისში და გასაღება-ბაზრის მოპოვება მთლად ამხ. „ქართლის“ საქმეა. ამხანაგობას იმედი აქვს, რომ ჩვენი მწარმოებელნი, აქამდის მძიმედ დატვირთულნი უცხო ელემენტების ბე-

საქართველოს

ნურს პარტიებს ძღვნად მივართმევთო. ამასთანავე ერთად კრონშტადტელებმა ორი ტუვიისმფრქვეველიც გადახცეს: მაგრამ მათ უარი განუცხადეს იარაღის მიღებაზე.

—

რუსეთისა, საფრანგეთისა და ინგლისის მთავრობებმა განუცხადეს იტალეთის მთავრობას, რომ ალბანეთის დამოუკიდებლობის საკითხი საერთაშორისო საკითხია და ამიტომ კერძოდ მის გარდაწყვეტის უფლება არავის მიეცემაო.

—

გაიხსნა ლიტველთა ხეიმი, რომელზაც დაესწრნენ მეელი ლიტვის წარმომადგენელნი, 200 კაცზე ერთი.

—

„ევროპის“ სახტუმროში გაანადგურეს ინგლისელთა შრომის მინისტრის ბინა. როგორც სჩანს, მინისტრთან დარჩენილ საპირო დოკუმენტების აღმოჩენასა ცდილობდნენ.

—

მოსკოვის სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარე მალიანტოვიჩმა საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა კომიტეტში, კრებას აღუწერა მოსკოვის მეცხოვნეთა უნუგეშო მდგომარეობა. ჯარის კაცები უგულოდ ეკიდებიან საქმეს, აფიცერთა შემადგენლობაც თავის რიგზედ არ არის; ყარაულები ცუდად ასრულებენ სამსახურს. გუჩკოვის ბრძანების შემდეგ (რომლითაც დეზერტირებს მაისის 15-ს უნდა გამოცხადებულიყვნენ) დეზერტირობამ უფრო იმატა.

ქრონიკა

კავკასია

◆ თბილისის პოლიტეხნიკუმი. პეტროგრადში, მ. მ. ნოვიკოვის თავმჯდომარეობით, თათბირი ჰქონდა საგანგებო კომისიას. თათბირის საგანს შეადგენდა მოწყობა უმაღლეს სასწავლებლებისა რუსეთში. კომისიამ საჭიროდ სცნო, რომ თბილისში მომავალ ენკენისთვიდანვე გაიხსნას პოლიტეხნიკუმი 4 ფაკულტეტით (სოფლის მეურნეობა, ქიმია, გიდრომექანიკა და ეკონომია). განათლების მინისტრმა უნდა დანიშნოს დირექტორი, 4 დეკანი და 6 პირველი პროფესორი. ინსტიტუტის შენობა უნდა აგებულ იქმნას ადგილობრივი საშუალებით, ხოლო შენობის მოსაწყობად ხაზინიდან გადაიდვას 1.175.700 მან. რადგან შენობის აგება უცებ შეუძლებელია, მომავალ ენკენისთვიდან ლექციების კითხვა მოეწყობა კერძო შენობაში. მიმდინარე ხარჯების დასაფარავად მთავრობა გადაიდებს 1917 წ. 47,000 მანეთს, 1918 წ. 185.000 მ., 1919.000 წ. 374.000 მან., 1920 წ. 487.000 მან. და 1921 წ. 650.000 მ. ხოლო შემდეგ ყოველ წლობით 715.235 მანეთს. დროებითი მთავრობას კომისიის პროექტი სავსებით შეუწყნარებია.

◆ სასამართლოების რეფორმა. მაისის 29-ს ამიერ კავკასიის კომისარიატში თათბირი მიხდა, რომელსაც დაესწრნენ სენატორი რუაძე და პალატის თავმჯდომარე ჩერბიშევი. განხილულ იქმნა პროექტი შეიბებ სახალხო სამსაჯულოს რეორგანიზაციისა დაღესტანსა და ზაქათალაში. პროექტის მიხედვით, სასამართლოდან განდევნილ უნდა იქმნას სამხედრო-საერობო სამართველოს წარმომადგენელი. პროექტი საერთოდ არ იქმნა მოწონებული და ეს მოსალოდნელიც იყო, რადგან პროექტის შემდგენელნი გარეგნობით იცნობენ დაღესტნისა და ზაქათალის მცხოვრებთ. კრებამ გადასწყვიტა სთხოვოს დაღესტნის აღმასრულებელ კომიტეტს თითონვე შეიმუშაოს პროექტი ახალი სასამართლოსი.

თბილისი.

◆ არ დაჰკარგოთ საარჩევნო უფლება! მარსის 28 ქალაქში დაიწყო მცხოვრებთა აღწერა ქალაქის საარჩევნო სიის შესადგენად. ეს აღწერა გაგრძელდება სამ დღეს. უკეთუ აღმწერლები თქვენთან და თქვენ მეზობლებთან ჯერ არ მოსულან ან და რაიმე მიზეზით საარჩევნო სიაში არ შეუტანიათ რომელიმე საარჩევნო უფლების მქონე პირი, დაუყოვნებლივ შეატყობინეთ ეს მცხოვრებთა აღწერის საქმის საუბნო ხელმძღვანელთ. ამასთანავე თქვენ უნდა აღნიშნოთ სახელი, გვარი და მამის სახელი იმ ამომრჩევლის, რომელიც სიაში არ შეუტანიათ, აგრეთვე უნდა აღნიშნოს მათი წლოვანება, სახლის ნომერიც, სადაც ასეთი პირები ცხოვრობენ. შეატყობინეთ აგრეთვე იმავ დაწესებულებებს სახელი, მამის სახელი და გვარი იმ უცხო ქვეშევრდომთა და სხვა პირთა შესახებ, რომლებსაც საარჩევნო უფლება ჩამორთმეული ჰქონდა და საარჩევნო სიაში კი შეტანილი არიან. გახსოვდეთ, რომ უკეთუ საარჩევნო სიაში არ ჩაგწერენ თქვენ ჰკარგავთ საარჩევნო უფლებას.

◆ ახალი წიგნი. „საქართველოს“ რედაქციამ მიიღო გრიგოლ ვეშაპელის წიგნი „Единство Грузіи и Русскій протекторатъ“. წიგნი გამოცემულია მოსკოვში, ქართულ საზოგადოების მიერ, შეიცავს 34 გვერდს და ღირს 75 კაპ.

◆ ქართველი ებრაელები. თბილისის ებრაელთა სათემო კომიტეტის სიაში კანდიდატობაზე უარი განაცხადეს რაფაელ გორელიშვილმა, სოლომონ ბახანოვმა, შ. დ. ხახმიშვ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გარით, დღეს შეგნებით მოექცევიან თავიანთ ნაწარმოებს და კვლავინდებურად არ ჩაუგდებენ ხელში უამრავ ჩარჩებს.

ამხ. „ქართლი“ ასაღებს სოფლის ყოველგვარ ნაწარმოებს (დაწვრილებითი ცნობების გაგება შეიძლება წერილობით და პირადათ Тифлисъ, Карталинія). ნუ დავიიწყებთ, რომ ყოველი კოოპერატიული საქმე იწყობა პატარიდან და იზრდება დიდს და მომგებიან საქმედ. ქართველმა მწარმოებელმა არ უნდა დაივიწყოს თავისი ვალი—ხელი შეუწყოს კოოპერატიულს გასაღებას, მით უფრო, რომ ეს მოვალეობა კერძოდ მისათვის მომგებიანიც არის.

ლ. თბილელი.

მოწოდება

ქართველ მსახიობთა კავშირისა.

თეატრის მნიშვნელობას განმარტება აღარა სჭირდება. ყოველმა ცოტად თუ ბევრად შეგნებულმა მოქალაქემ კარგად იცის, რომ თეატრი ერთი ძლავრი კულტურული იარაღია; რომ თანამედროვე ცხოვრების საფუძველი ოთხ მთავარ ბურჯზე უნდა იყვეს დაყრდნობილი—ოჯახსა, სასწავლებელსა, სასამართლოსა და თეატრზე ანუ უფრო მოკლედ მეცნიერებასა და ხელოვნებაზე.

ოჯახი თუ კარგად ზრდის, სასწავლებელი ღირსეულად ასწავლის, სასამართლო ნამდვილ სამართლიანობას ამყარებს და თეატრიც თუ სათანადოთ წრთვნის ადამიანის გრძნობასა და გონებასა, მაშინ მოქალაქობრივი ცხოვრებაც გმირულის ნაბიჯით მიემართება პროგრესისაკენ.

მაგრამ დღეს-დღეობით ყოველივე ეს ჩამოქვეითებულია და მათ შორის ჩვენი თეატრიც, მშობლიური ქართული თეატრიც შეუწყნარებელ პირობებში იმყოფება.

ამის მიზეზიც, როგორც ყველა სხვა თანამედროვე სიდუხჭირისა, პოლიტიკური და სოციალური უსამართლობის სათავეშია.

მაგრამ ასე ცხოვრება ხომ შეუძლებელია? ხომ საშუალებას უნდა გამოძებნა?

და აი დღევანდელ დიად ხანაში, როდესაც ძირიან-ფესვიანად იცვლება მთელი რუსეთის და კერძოდ საქართველოს ცხოვრების წესი, თეატრიც უნდა გამოვიდეს ახალ გზაზე: შექმნას ახალი პირობები, როგორც იდეური, აგრეედვე ტეხნიკური და თვითვე მზად დაუხვდეს ცხოვრების მძლავრს მოთხოვნილებას.

სხვა ბევრ და მთავარ საშუალებათა შორის ტეხნიკურ მხარეში ჩვენ თეატრს აკლდა თვით თეატრის მსახურთა დაროაზმვა, დაწყობა და შეკავშირება ორგანიულ ერთეულად. თეატრის ყოველი მუშაკი აქამომდე თავის გუნებისა, უნარისა და ძალღონის მიხედვით მოქმედებდა. ამიტომაც არ იყო ერთი გარკვეული მიმდინარეობა მათ შემოქმედებაში, ერთი ზნეობრივი სახე და ერთი გვარი ზრუნვა ნივთიერად თავის დაცვისა.

საჭიროება კი დიდი იყო. იდეაც შეკავშირებისა დიდი ხანია დაიბადა, მაგრამ განხორციელება მას მხოლოდ წრეულს ეღირსა.

სწორედ ამ მიზნით, წრევანდელ 1917 წლის მაისში ქ. თბილისს შესდგა სრულიად საქართველოს პროფესიონალ-მსახიობთა დამფუძნებელი კრება და დაარსდა:

„ქართველ მსახიობთა საპროფესიო კავშირი“.

კავშირს მიზნათა აქვს, როგორც თავის წმინდა საპროფესიო მხარის გაუმჯობესება, აგრედვე უმთავრესად ის, რომ თავისი მწყობრი და შეთანხმებული მუშაობით ხელი შეუწყოს რამოდენადაც ეს მის ძალღონეზე იქმნება დამოკიდებული, ქართული თეატრის მხატრულ და იდეურ აღორძინებას და აყვავებას.

მაგრამ ამისათვის არა კმარა მარტო ჩვენი, პროფესიონალთა შეკავშირება, მიუცილებელი საჭიროა, რომ თვით ხალხი შემოეგებოს ჩვენს გულწრფელ სურვილს და მხარი დაგვიჭიროს, როგორც ნივთიერის გამხნევებით, აგრედვე ზნეობრივის დახმარებით.

ნივთიერი შემწეობა გამოიხატება იმითი, რომ ჩაიწერნენ ჩვენს კავშირში თანამგრძნობთა სახით, გაიღონ თავიანთი წვლილი მაშინ, როდესაც გაიმართება ჩვენი „კავშირის“ სასარგებლოთ ან რაიმე წარმოდგენა, ან საჯარო სეირნობა თუ უულაბებით ფულის შეგროვება და სხვა.

ხოლო ზნეობრივი მხარის დაჭერა იქნება ის, უკეთუ შემდეგ გარემოებას გამოეხმაურებიან:

ყოველ სპეციალურ საგანს თავისი, განსაკუთრებით მისთვის მომზადებული პირი ჰყავს. თანამედროვე ცხოვრებაში მოვდელი მოვდლობს და ყოველად შეუძლებელია, რომ რელიგიურ საიდუმლოთა აღსრულება ვინმე ერისგანმა იკისროს; მასწავლებელი მასწავლებლობს და ყოველად შეუწყნარებელია უკეთუ უვიცი და მოუმზადებელი ვინმე მის საქმეს ხელს მოჰკიდებს. ასეა ყველა სხვა დარგში. ასეა ყველა კულტურულ ქვეყნებში. მხოლოდ ერთი ქართველი მსახიობაა ყოველთვის თითქო ადგილი და ხელმისაწვდომი. ჩვენში ყველას შეუძლიან წარმოდგენა გამართოს. არც მომზადება, არც სპეციალობა ასეთ ფაქიზსა და პასუხის-საგებ საქმეში თითქო საჭირო არც კი იყოს.

აქამომდე ხალხი დამონებული იყო. პოლიცია და ცენზურა იყო ამ საქმეშიაც მისი „აპეკუნი“ და არ შეეძლო ხალხს ვიგინდარებისათვის აეკრძალა წარმოდგენების გამართვა.

რაღა თქმა უნდა ჩვენ კავშირსაც არ შეუძლიან რაიმე რეალ ზომებს მიმართოს ზოგიერთ ფგვარო და ყოველად შეუწყნარებელ წარმოდგენების წინაალმდეგ, რომელიც ეგრე ხშირად იმართება ჩვენს დაბა-სოფლებში. ჩვენ კავშირს მხოლოდ მისი წევრებისათვის აქვს ერთგვარი წესი შემუშავებული და უკეთუ რომელიმე წევრი ამ წესს გადასცდება, მას წარმოდგენის გამართვის ფფლებას მოუპობს კიდეც, მხოლოდ სხვათა მიმართ თვით ხალხმა, ყოველმა ორგანიზაციამ, ყოველმა მოქალაქემ უნდა იქონიოს თვალყური, რომ მომავალში მაინც არ შეგდალონ ის ხელოვნება, რომელიც თვით ამ ხალხისათვის მოწოდებულია დიდი სამსახური გასწიოს. ამისთვის საჭიროა ან ისევ ჩვენ, სპეციალისტებს, მოგვმართონ ხოლმე ან და მიუცილებელ შემთხვევაში ყოველივე წარმოდგენის გამართვა თავს იდვას და აგრეთვე რომელიმე სანდო ორგანიზაციამ ქალაქისამ თუ სოფლისამ და არა რომელიმე კერძო პირმა გინა ჯგუფმა არა პროფესიონალმა. მაშინ არც ხელოვნება დაზარალდება იმდენად და არც ხალხს ფული გაიფანტება უგზოუკვლოდ.

ეს იქმნება პატივისცემა უსაჭიროესი და უდიდესი ხელოვნებისა, ეს იქნება დაფასება და შეგნება თვით ხალხს ინტერესისა და ეს ექნება ჩვენი ზნეობრივი დახმარებაც.

ამასთანავე საყოველთაოდ ვაცხადებთ, რომ ჩვენ დავაწესეთ ერთგვარი ბეგარა ყოველ ქართულ წარმოდგენაზე, რომელსაც კი თვით კავშირი გამართავს, ან კავშირის წევრთა ჯგუფი, ან კავშირის კერძო წევრი. ეს ბეგარა გადახდებათ აგრეთვე იმ წარმოდგენებს, რომლებშიაც თუნდა ერთი კავშირის წევრი მიიღებს მონაწილეობას, მაგრამ ვთხოვთ აგრეთვე კერძო წარმოდგენების გამმართველ პიროვნებათ, დაწესებულებათ თუ ორგანიზციებს კეთილ ინებონ და იმათც გაღონ განსაზღვრული წვლილი კავშირის კასის გასადონიერებლად. ამისათვის ყოველ თვალსაჩინო დაბა და სოფელში კავშირი იყოლიებს სანდო აგენტებს, რომელთაც ეცნებათ კავშირის მიერ დაგზავნილი სათანადო მოწმობა და ინსტრუქციები.

დასასრულ, მოვუწოდებთ ყველა ჩვენ დრამატურგებს, მხცოვანთ და ახალგაზდათ მომავალ სეზონებისათვის მოგვაწოდონ თავიანთი ნაწარმოებნი. მოვუწოდებთ დრამატიულ საზოგადოებათ, წრეებს და ჯგუფებს, რომელნიც კი ფიქრობენ მომავალში სეზონის წარმოებას, დაჩქარებ თ მოგვაწოდონ თავიანთი პიროობები, რადგან ამიერიდან კავშირი კისრულობს თავის თავზე დასებს შედგენას, გასტროლიორების დაგზავნას და საზოგადოდ წარმოდგენის მოწყობის საქმეებს. მოვუწოდებთ ჩვენ დახელოვნებულს ლიტერატორებს, ესთეტებს, მხატვრებს და სხვათა დაგვეხმარნენ მომავალ რეპერტუარის შედგენაში და საზოგადოდ სახელმძღვანელო გეგმათა შემუშავებაში. მოვუწოდებთ ყველა ახალგაზდათ, რომელთაც სცენაზე მუშაობა სურთ, დროით განგვიცხადონ თავიანთი სურვილი და აგრეთვე ყველა მათ, ვისაც რითიმე ჩვენი დახმარება შეუძლიან, ან ჩვენ შეგვიძლიან რაიმე სარგებლობა მათ მოუტანოთ.

სამუშაო დიდია და სძნელო, და ყველამ კარგათ უნდა იცოდეს, რომ ერთის დაკვრით ჩვენ ვერას შევძლებთ, რომ ერთბაშად თეატრის საქმის აღორძინება და აყვავება შეუძლებელი არის, მაგრამ ისიცა გვწამს, რომ ყოველი ასეთი მუშაობა, კერძოთუ საზოგადოებრივი, ნიადაგს უმზადებს მომავალ დიადი თეატრის შექმნას საქართველოში და საერთო დამხმარებით, თანდათანობით, მტკიცედ წინ წავალთ.

მაშ პატივი ვსცეთ ერთმანეთს, მხარი დაუჭიროთ ამ ახლად დაარსებულ კავშირს, რომ ამით ხელი შეუწყოთ მშობლიურ თეატრის სათანადო დადგომას.

კავშირის თავმჯდომარე კ ანდრონიკაშვილი; საბჭოს წევრნი: შალვა დადიანი, შალვა შარაშიძე, ვალ. შალიკაშვილი, ალ. იმედაშვილი, გ. იშხნელი, ტასო აბაშიძე, ნ. გვარაძე, ი. ზარდალიშვილი, იურიდიულ საქმეთა გამგე პეტრე ქავთარაძე.

კავშირის მისამართი: ქ. თბილისი, ახალ კლუბის სადგომში ქართველ მსახიობთა კავშირის კანტორა.

პირადად მოლაპარაკება შეიძლება კვირა-უქმე დღეების გარდა ყოველ დღე დილის 10-დან ნაშუადღევის 2-მდე.

საფოსტოთ: Тифлисъ, предсѣдателю Союза артистовъ-грузинъ, Константину Андроникашвили, Московская ул. № 4.

წერილი რედ. მიმართ

მოქალაქე რედაქტორო! მცხეთის ქალთა საზოგადოების გამგეობა გთხოვთ თქვენის პატივცემულ გაზეთის საშუალებით დიდი მადლობა გამოუცხადოთ თბილისის ქართველ ქალთა საზოგადოების გამგეობას, რომელმაც 100 მან დახმარება აღმოუჩინა თვის განყოფილებას მცხეთაში, ჭრაკერვის სკოლის მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად.

მცხეთის ქალთა საზ. გამგეობა.

—

მოქალაქე რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნება მიბოძოთ თქვენის გაზეთის საშუალებით მადლობა მიუძღვნა ქ. ალექსანდრა იაკობის ასულს კობაიძისას, რომელმაც გადმომცა დუშეთის წ.-კ. გ. ს. განყოფილების სასარგებლოდ 15 მან. შეგროვილი სოფ. მლეთეში მაისის 23 ს—ღამისობას, დუშეთის მომხმარებელ საზოგადოებას „ეკონომიას“ 100 მან. შემოწირულებისათვის და ბაზალეთის მომხმარებელ საზოგადოებას შემოწირულებისათვის 50 მანეთისა.

დუშეთის განყოფილების გამგეობის თავმჯდომარე **მდვ. კონ. კაჭკახიძე.**

—

თბ. ქართულ გიმნაზიასთან არსებულ ქართულ სახელმძღვანელოების საგამომცემლო კომისიას შემოსწირეს: მ. ვ. ჯამბაკურ-ორბელიანმა 25 მან., ენ. ერ. მელაძემ 100 მან., იოანე კავკარაძემ 10 მან., ილარ. ხოსიტაშვილმა 10 მან. და ნინო გოგნიაშვილმა 3 მ.

საგამომცემლო კომისია ულრმეს მადლობას სწირავს აღნიშნულ პირთ. ამასთან კომისია აცხადებს, რომ მას აქეთ რაც დაარსდა თბ. გუბერნიის ქართველ მასწავლებელთა კავშირი, ეს კომისია შეიდა ამ კავშირში, როგორც სექცია და იმუშავებს კავშირის სახელით.

ღღეიდან ყოველი შემოწირულება მიიღება კავშირის სახელობაზე, რომლის მისამართი შემდეგია: თბილისი, ქართული გიმნაზია, ქართველ მასწავლებელთა კავშირს.

საგამომცემლო კომ. მონდობილობით **დავ. ბარკაძე.**

კახეთის რკინის გზა

საფოსტო მატარებლების მიმოსვლა

I, II, III კლასის ვაგონებით.

(დრო ადგილობრივია)

თბილისიდან ყოველ დღე მიდის დილის 8 საათ.

ბურჯაანის სადგურზე მოდის ნაშუადღევის 2 საათზე და 20 წ.

ბურჯაანის სადგურიდან მიდის თელავისაკენ ნაშუად. 2 საათ. და 40 წ.

თელავში მოდის საღამოს 4 საათზე.

ბურჯაანიდან მიდის წნორის-წყლის სადგურისაკენ 3 საათ.

წნორის-წყლის სადგურზე მოდის საღამოს 4 საათ. და 10 წ.

თელავის სადგურიდან მოდის ყოველ დღე დილის 10 საათზე 15 წუთზე.

ბურჯაანის სადგურზე მოდის დილის 11 საათ. და 35 წუთ.

წნორის-წყლის სადგურიდან მოდის ბურჯაანისაკენ დილის 10 საათზე და 32 წუთზე.

ბურჯაანის სადგურზე მოდის დილის 11 საათზე და 30 წ.

ბურჯაანის სადგურიდან მოდის თბილისისაკენ ნაშუადღევის 12 საათზე.

თბილისის სადგურზე მოდის საღამოს 5 საათზე და 26 წ.

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

მატარებლების მოძრაობა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გავიდა:

ბაკოუმისაკენ	საფ.	№ 3,	11.06 დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	11.48 საღ.
ბორჯომისაკენ	სამგზ.	№ 19,	3.20 დღ.
„ „		№ 17,	8.27 დილ.
გორისაკენ	სამგზ.	№ 61,	9.10 დილ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	9.20 დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	8.54 დღ.
„	საფ.	№ 4,	9.28 საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-8,	11.12 საღ.

თფილისში მოდის:

ბაკოუმიდან	სამგზ.	№ 10,	7.51 დილ.
„	საფ.	№ 4,	8.38 საღ.
ბაქო.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.43 დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12 საღ.
გორიდან	სამგზ.	№ 62,	6.34 საღ.
ბაკოდან	საფ.	№ 3,	10.08 დილ.
„	სამგზ.	№ 7,	4.12 საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	10.40 საღ
ყარს-ჯულფ.	საფ.	№ 3***,	8.10 დილ.

ადვოკატი ალექსანდრე

მოსე ანთიმოზის შვ

ბალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებათა ავადმყოფებს მიიღებს ოდდას ქ. № 3.

გუსჰპსტერი ქალი

ეძებს ადგილს.

საბუხჰალტერო კურსები ახლად აქვს გათავებული. გათავებული აქვს აგრეთვე საწერ მანქანაზე მუშაობის კურსი. აქვს მოწმობები. კიროჩ. ქუჩა № 9. იკითხეთ საპარიკმახეროში.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკებისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა. მიხეილის პროს. № 36, მეორე სართული.

ექიმი

მ. ი. მაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს ზაფხულ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე. ბელინსკის ქ. № 4. (ტ.—208—)

ექიმი

ე. ლ. ფალავგერიძე

იღებს საბანო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ ლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, **იღებს ავადმყოფებს** კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიუზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: ოლდას ქუჩა № 41, ზენო სართული, ტელ. 9—53.

ექიმი

ივანე თიკანაძე

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: კირჩნის ქუჩა, 18.

ტელეფონი № 11—32

ექიმი კანდიდატი

ე. ივ. გალარკაშვილი-მათეშვილისა

იღებს ავადმყოფებს:

დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ.

ჩერქეზიშვილის და რეუტოვის ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

გ. მ. მუსაძე

იღებს საფოსტაკრი ავადმყოფთ

საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა

მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიციერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

თბ. გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი

აცხადებს, რომ კვირას, 11 ივნისს, დილის 11 საათზე, ახალ კლუბის დარბაზში, დანიშნულია

წლიური საგუბერნიო კრება

ქართლ-კახეთის თავად-აზნაურობისა.

კრების განხილვენელია:

1) 1916 წლის შემოსავალ-გასავლის ანგარიში და 2) 1917 წლის სავარაუდო შემოსავალ-გასავლის ხარჯთ-აღრიცხვა (იგულისხმება, სხვათა შორის, დახმარების დანიშვნა სხვა და სხვა საზოგადო საგანმანათლებლო და საკულტურო დაწესებულებათათვის, როგორც, მაგალითად, ქართულ გიმნაზიისა და სხვა სასწავლებელთათვის, ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების, საისტორიო და საეთ. საზ. ქართულ სადრამო საზ. და სხვათათვის).

2—704—3

საავადმყოფო

სამხედრო ეძიმ სპეციალისტებისა მოსახარული ავადმყოფებისთვის:

დიდი ვანქის ქუჩა № 3. ალექსანდრეს ბაღის ახლო, ტელეფონი 431.

ავადმყოფების მიღება: დილის 10 საათიდან 5 საადამდე.

ბელანუე—ბავშვთა შინაგან ავადმყოფობისა. ღებულობს 10—12 ს. ყოველდღე.
გეინაცი—თვალის ავად. 2—3 საათ. ორშაბათობით და ოთხშაბათობით.
ახპიხოვი—ყელის, ყურის და ცხვირ. 1—2 საათ. ორშაბათ. და ოთხშაბათ.
ფირადოვი—ქირურგ. ავად. 12—1 საათამდი.
მოხნე—ბავშვთა შინაგან ავად. 1—3 საათამდე ყოველ დღე.
ჩუდნოვსკი—შინაგან და ნერვიულ ავად. 12—1ს ათ. ხუთშაბ. და კვირაობით.
ბეგზადოვი—ქალთა და საბებინო ყოველ-დღე 2—3 საათამდე.
ოთხელიანი—ქალთა ტ საბებინო ავად. ღებულობს ორშ., ოთხშ. ტ პარ. 11—12 ს.
ნარიმანოვი—ვენერიული ავად. ყოველ-დღე 10—11 საათამდე.
დეკანოზოვი—ქალთა ავად. სამშაბათ. ხუთშაბ. და შაბათობით 12—1 საათ.
ტროიცკაია—ქალთა და ქირურგ. ავად. ყოველდღე ქირურგ. 2—3 საათამდე. ქალთა ავადმყოფ. 3—4 საათამდე.
ბაგდოეგისა—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 3—5 საათამდე.
ალიხანოვისა—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 10—12 საათამდე.

100—667—17

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წ.

ტაქართველოს „სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის“ (ავტონომისტთა) გაზეთ

„ხალხის თავისუფლება“-ზე

(წელიწადი პირველი. გამოდის კვირაში ორჯერ)

იგ. გომარდელის მახლობელი და **უდიერი მონა**ულიერობით, მუშათა და ჯარისკაცე მწერალთა თანამშრომლობით ტ იოსეფ იმედაშვილის რედაქტორობით.

გაზეთის მიზანია: მუშათა ხალხის სამსახური, ეროვნულ საკითხის მუშური თვალსაზრისით გაშუქება, ავტონომისტების ბაერთიანება და საქართველოს ტერიტორიალურ ავტონომიის პოპულარიზაცია ხალხში.

გაზეთი ღირს: ამა წლის ბოლომდე—5 მან., თითო ნომერი 5 კ. ხელის მოწერა მიიღება რედაქციის საკუთარ ბინაზე (ბაზრის ქ., № 20, ნ. არჯევანიძის სახ. ალექსანდრეს ბაღის თავში) და „სორაპნის“ სტამბის კანტორაში, მისამართი: Тифлисъ, Ред. „Халхисъ Тависуфлеба“ І. Имедашвили.

(10—638—12)

1917 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საუმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“-ზე

ფელიეტონი ამეთოდიტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადული“-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადული“-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლიან—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი 3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის 12 წიგნი—3 მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ფოსტისთვის: Тифлисъ Головинскій пр., 8. შემოსასვლელი დავითის ქ. № 2. დაწვრილებით ჟურნალში.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე

გამომცემელი თ-დ პავლე იოსებიხ-ძე თუმანიშვილი.

(291—35)

ხილეულნი, მადნეულნი წყლის მხმარებელი საზოგადოების ჯანმთელობის ინტერესი მოითხოვს: **მოითხოვონ და ხმაენ ყოველთვის**

მხოლოდ მიტროფანე ლაღიძის და ამხ-ს ქარხნის საუკეთესო ხილეულ მადნეულის **ნამდვილი სამკურნალო წყალი** და გაფრთხილდენ, მის ყალბ მიმბაძველებს, **რომელთა** რიცხვი ერთობ გახშირებულია და ხშირად შეცდომაში შეყავთ, მხმარებელი საზოგადოება, თავიანთი დაბალი ნაწარმოების **ყალბი** ეტიკეტების მიმსგავსებით **ნამდვილი ლაღიძის წყლის** ეტიკეტის ნიშანი შემდეგია

ქათრთულად თავმორთული ქალის სურათი, რომელიც დამტკიცებულია სავაჭრო **სამრეწველო მინისტრის მიერ** პეტროგრადში ტ თვით პრომკებსაც აწერია

„ლაღიძის წყალი“

ხილლოდ და მარტო ლაღიძის წყალია მომზადებული სრულიად უვნებელის მადალი ღირსების მახალებისაგან, ნამდვილი და ხაუკეთესო ხილის წვნით და მასთანვე

სუნი და გემოც საამური აქვს

წლ.

თეატრის მრეწველნი

ძმ. ტეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, ბაკურიანი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ტ. ბაბლოვის-ფეთ, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის ნაზიდალა, მცირე მარილიანი, შავი „ნეშინი“ ხიზილალა. მიგიღეთ საუკეთესო **სალიანის** შამპანეი ფულიე ტვალეს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ხუთში, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრედვე მიღებული ეოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ნაზგრძელი ინახვა. (ტ.)

რედაქტორი ბრეგორ ფეფუაძეძე. სტამბა „ცხოვრება“ ასლან ალალიძისა, გაბაევის შესახვევი № 4. **გამომცემელი ამხანაგობა „ხალხი“.**